

Ujawnienie informacji

dotyczących ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń i innych informacji ujawnionych zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych
wg stanu na dzień 31.12.2019 r.

Spis treści:

Wprowadzenie	3
I. Dane ogólne o Banku	3
II. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia.....	3
III. Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia	5
IV. Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia	6
V. Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia	7
VI. Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia.....	13
VII. Bufory kapitałowe – art. 440 Rozporządzenia.....	13
VIII. Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego – art. 441 Rozporządzenia.....	13
IX. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia.....	13
X. Aktywa wolne od obciążeń – art.443 Rozporządzenia	19
XI. Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia	20
XII. Ekspozycje na ryzyko rynkowe (walutowe) – art. 445 Rozporządzenia	20
XIII. Ekspozycje na ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia	20
XIV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia	21
XV. Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia	22
XVI. Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449 Rozporządzenia	23
XVII. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450 Rozporządzenia.....	24
XVIII. Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia	25
XIX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art.452 Rozporządzenia	26
XX. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453 Rozporządzenia.....	26
XXI. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego - art. 454 Rozporządzenia	27
XXII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego - art. 455 Rozporządzenia	27
XXIII. Wymogi informacyjne zgodne z art. 111a ust. 1 i 4 ustawy Prawo bankowe:.....	27
Informacja o strategii i celach zarządzania ryzykiem	32
Oświadczenie Zarządu.....	62

Wprowadzenie

1. Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w Części Ósmej dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31 grudnia 2019 r.
2. Bank w zakresie ujawnianych informacji:
 - 1) nie stosuje pominięcia informacji uznanych za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,
 - 2) nie stosuje pominięcia informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne. W niniejszym ujawnieniu nie występują informacje zastrzeżone i poufne. Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.
3. Niniejsze Ujawnienie obejmuje również informacje, o których mowa w art. 111 a ust. 1 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Prawo bankowe oraz wymagane zapisami rekomendacji nadzorczej P dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków i Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego.
4. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

I. Dane ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Mońkach (zwany dalej „Bankiem”) prowadzi działalność w ramach zatwierdzonej struktury organizacyjnej:

Centrala w Mońkach ul. Wyzwolenia 13,

3 Oddziały: na terenie gmin Goniądz, Jaświły, Trzcianne

Filia Nr 1 w Mońkach przy ulicy Wojska Polskiego 59.

Terenem działania Banku jest województwo podlaskie. Bank Spółdzielczy w Mońkach nie prowadzi działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Bank jest zrzeszony w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony BPS.

II. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Mońkach” przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna z założeniami „Strategii działania Banku Spółdzielczego w Mońkach na lata 2019 - 2022” i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji; przegląd i weryfikacja

dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.

2. Strategia działania Banku 2019-2022 określa następującą Misję:

„Bank działa w interesie swoich członków, z poszanowaniem interesu wszystkich klientów. Bank świadczy korzystne i dogodne usługi kredytowe, oferuje bezpieczne i rentowne rachunki oszczędnościowe i rozliczeniowe w sposób rzetelny i konkurencyjny dla wszelkich osób prawnych i podmiotów gospodarczych, rolników, rzemieślników oraz ludności, kierując się ich dobrem oraz dobrze pojętym interesem Banku. Prowadząc działalność Bank bierze pod uwagę interesy wszystkich interesariuszy, o ile nie są one sprzeczne z interesami Banku.

Bank, stanowiąc własność członków i będąc efektywnym podmiotem o dobrej kondycji finansowej, będzie stale dążył do pomnażania korzyści członków Banku oraz wspiera wysiłki na rzecz rozwoju regionu, o ile działania te nie są one sprzeczne z interesami Banku.”

3. Realizacja przyjętej Misji wymaga stałego rozwoju Banku, w taki sposób, aby sprostać nowym wyzwaniom, oraz rosnącej konkurencji na rynku usług finansowych.

Realizując przyjętą misję Bank wyznaczył sobie następujące cele strategiczne:

1. *Stale doskonalenie jakości obsługi klientów*
2. *Dążenie do wzrostu bezpieczeństwa funkcjonowania Banku*
3. *Umacnianie siły kapitałowej*

4. Strategia zarządzania ryzykami w Banku Spółdzielczym jest powiązana z innymi regulacjami o charakterze strategicznym: Polityką zarządzania kapitałem Banku Spółdzielczego w Mońkach, Planem ekonomiczno – finansowym, a także Politykami i Instrukcjami zarządzania ryzykami, które Bank uznał za istotne. Polityki w poszczególnych obszarach ryzyka podlegają zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą.
5. Strategia zarządzania ryzykami zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka, jaki Bank może ponosić. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
6. Bank, zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe, posiada system zarządzania, na który składają się systemy zarządzania ryzykiem, system kontroli wewnętrznej, a także odpowiednia polityka wynagrodzeń.
7. Informacja dotycząca art. 435 ust. 1 lit. a-d Rozporządzenia, tzn. dotycząca strategii i procesów zarządzania tymi rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko – zawarte są w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.
8. Wymogi informacyjne dotyczące zapisów Rekomendacji P oraz art. 111a ust. 4 ustawy Prawo bankowe dotyczące systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem również zawarto w Załączniku Nr 1 do niniejszego dokumentu.
9. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania

ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez Art. 435 ust.1 lit. e zawarte jest w Załączniku nr 2 do niniejszego dokumentu.

10. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust. 1 lit f. w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w Załączniku Nr 3 do niniejszego dokumentu.

11. W zakresie art. 435 ust. 2 Rozporządzenia Bank informuje, że:

1) Zarząd Banku składa się z 3 członków Zarządu i w jego skład wchodzi:

- Prezes Zarządu Banku
- Wiceprezes Zarządu ds. kredytów
- Wiceprezes Zarządu ds. ekonomicznych.

Członkowie Zarządu Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Członkowie Rady Nadzorczej Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej).

- 2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg „Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Mońkach” oraz „Statutu Banku Spółdzielczego w Mońkach”, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny bieżącej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza w okresach rocznych zgodnie z „Polityką zapewnienia odpowiedniości i różnorodności w składzie Zarządu Banku Spółdzielczego w Mońkach”. Członków Rady Nadzorczej wybiera i odwołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze Statutem Banku Spółdzielczego w Mońkach, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata, jak również dokonuje oceny wstępnej zgodnie z „Polityką zapewnienia odpowiedniości w składzie Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Mońkach”. Rada Nadzorcza w 2019 roku składała się z 9 osób. Większość członków pełni swoją funkcję dłużej niż bieżącą kadencję.
- 3) Bank stosuje strategię zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu adekwatną do skali działalności w oparciu o zapisy wytycznych EBA/GL/2017/12.
- 4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy oddzielnego Komitetu ds. ryzyka.
- 5) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty odpowiednią Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Mońkach, definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

III. Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

IV. Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia

Fundusze własne na dzień 31.12.2019 r. składały się z kapitału podstawowego Tier I i wyniosły 31 928 tys. zł. W Banku nie występuje kapitał dodatkowy Tier I ani kapitał Tier II. Poniżej przedstawiono uzgodnienie pozycji kapitału podstawowego Tier I obliczonego zgodnie z Rozporządzeniem CRR.

Tabela 1. Struktura funduszy własnych na dzień 31.12.2019 r.

Wyszczególnienie	Kwota tys. zł
Fundusze własne	31 928
Kapitał TIER I	31 928
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I	31 928
Kapitał (fundusz) zasobowy	31 463
Zysk lub strata możliwa do przypisania właścicielom jednostki dominującej	2 461
(-) część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego	2 461
skumulowane inne całkowite dochody	
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych	
(-) wartości niematerialne i prawne	- 5
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	
Kapitał dodatkowy Tier I	-
KAPITAŁ TIER II	-

Opis składników kapitału podstawowego Tier I:

- Kapitał (fundusz) zasobowy - tworzony jest głównie z corocznych odpisów z zysku netto z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku. Fundusz ten zasila również wpisowe wpłacane zgodnie ze statutem.
- Zyski zatrzymane – pozycja równa wypracowanemu zyskowi netto, który jest korygowany z rachunku funduszy dla celów obliczania norm ostrożnościowych, jeżeli nie zaistniały przesłanki zaliczenia do funduszy własnych określone w Rozporządzeniu,
- Skumulowane inne całkowite dochody - pozycja składa się z funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego,
- Korekty z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych – składają się z części opłaconego funduszu udziałowego. Na mocy przepisów Rozporządzenia CRR obejmuje udziały wpłacone przed 26.06.2013 r.
- Wartości niematerialne i prawne – pozycja obejmuje wartości niematerialne i prawne posiadane przez Bank w kwocie netto, pomniejszające fundusze własne.

Bank nie korzysta z kapitału krótkoterminowego.

Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego

i Rady (UE) nr 575/2013.

Informacja dotycząca funduszy własnych - Załącznik Nr 4.

V. Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia

1. Skrótowy opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań.

Proces oceny kapitału wewnętrznego (ICAAP) jest prowadzony w dwóch aspektach:

- 1) oceny ryzyka w ramach wymogów regulacyjnych,
- 2) oceny pozostałych ryzyk uznanych za istotne w procesie zarządzania i oceny adekwatności kapitałowej.

1. Bank spełnia wymogi w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 92 Rozporządzenia UE nr 575/2013, tzn.:

- 1) objęte łącznym współczynnikiem kapitałowym (TCR),
- 2) objęte współczynnikiem kapitału Tier 1,
- 3) objęte współczynnikiem kapitału podstawowego Tier 1 (CET1).

2. W przypadku groźby nieosiągnięcia lub wystąpienia niewykonania wymogów informowany jest bezzwłocznie Zarząd.

3. Na łączną ekspozycję na ryzyko objętą współczynnikami składają się:

- 1) suma kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, przy czym:
 - a) kategorie ekspozycji i wagi ryzyka dla ekspozycji bilansowych i pozabilansowych (metoda standardowa) ustala się zgodnie z „Instrukcją wyznaczania wymogów kapitałowych w Banku Spółdzielczym w Mońkach z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz współczynników kapitałowych i wskaźnika dźwigni” (spełnia wymogi Rozporządzenia (UE) 575/2013),
 - b) wartością ekspozycji jest:
 - ❖ wartość bilansowa w przypadku aktywów;
 - ❖ ekwiwalent bilansowy ekspozycji w przypadku udzielonych zobowiązań pozabilansowych;
 - ❖ ekwiwalent bilansowy ekspozycji z tytułu udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych – iloczyn wartości zobowiązania i procentowej wagi ryzyka produktu (CCF);
 - ❖ ekwiwalent bilansowy ekspozycji z tytułu transakcji pochodnych.

2) przemnożone przez 12,5 wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka walutowego, zgodnie z art. 351 Rozporządzenia UE,

3) przemnożone przez 12,5 wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka operacyjnego zgodnie z metodą wskaźnika bazowego ujętą w art. 315 Rozporządzenia UE.

Bank prowadzi nieznaczącą działalność w portfelu handlowym co oznacza, że wylicza wymogi kapitałowe tylko dla portfela bankowego. Dla dużych ekspozycji w portfelu bankowym limity określonych w art. 395-403 Rozporządzenia były przestrzegane.

Bank przy ustalaniu ekspozycji na ryzyko nie stosuje ocen kredytowych sporządzonych przez wyznaczoną ECAI lub agencje kredytów eksportowych.

Bank w 2019 r. stosował wagę ryzyka 35% dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomości mieszkalnej oraz wagę ryzyka 75% dla ekspozycji detalicznej.

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego związanego z ekspozycjami wobec MŚP mnoży się przez współczynnik 0,7619.

Zgodnie z decyzją KNF w odniesieniu do ekspozycji wobec banków, z którymi Bank przystąpił do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS z wyjątkiem ekspozycji stanowiących podstawę pozycji kapitału podstawowego Tier I, pozycji dodatkowych Tier I i pozycji Tier II można zastosować wagę ryzyka 0%.

Bank nie wyznacza wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego oraz z tytułu ryzyka rozliczenia, ryzyka cen towarów, rozmycia oraz ryzyka kredytowego kontrahenta.

W zakresie ryzyka kredytowego Bank nie stosuje kompensowania transakcji bilansowych i technik redukcji ryzyka kredytowego. Zabezpieczenia wykorzystywane są do pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych na kredyty zagrożone.

Wymóg na ryzyko walutowe stanowi 8% pozycji walutowej całkowitej, jeżeli przewyższa ona 2% funduszy własnych Banku lub stanowi 0 jeżeli nie przewyższa 2% funduszy własnych. Nie wystąpiła potrzeba tworzenia wymogów kapitałowych na to ryzyko.

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą wskaźnika bazowego. Kwota wymogu na 2019 rok wynosi 1 124 tys. zł.

W związku z wejściem w życie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, Bank uwzględnił w procesie adekwatności kapitałowej zmiany nałożone ww. przepisami, związane z korektą dotyczącą funduszu udziałowego, funduszu aktualizacji wartości majątku trwałego.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.

Dążąc do tego celu w procesie ICAAP realizowane są następujące działania:

- 1) identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w Banku;
- 2) wyodrębnienie istotnych rodzajów ryzyka;
- 3) pomiar i alokacja kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka;
- 4) agregacja kapitału wewnętrznego;
- 5) monitorowanie i raportowanie kapitałowe;
- 6) zarządzanie adekwatnością kapitałową.

System zarządzania kapitałem i ryzykiem Banku zapewnia spójną politykę relacji pomiędzy kapitałem i poziomem ryzyka oraz wewnętrzną kontrolę nad procesem ICAAP, gwarantującą jego prawidłowość oraz dostosowywanie do zmieniających się warunków funkcjonowania.

Bank szacuje kapitał wewnętrzny w okresach kwartalnych zgodnie z wymogami zatwierdzonej przez Zarząd i Radę Nadzorczą „Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Mońkach”.

Do kalkulacji kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka Bank stosuje:

- ❖ dla ryzyka kredytowego - badanie dywersyfikacji ryzyka kredytowego - mierzona jako odpowiednie rozproszenie posiadanych aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem,
- ❖ dla ryzyka rynkowego - badanie minimalnego wymogu kapitałowego na ryzyko rynkowe (ze względu na skalę prowadzonej działalności rozumiane jako ryzyko walutowe) wyznaczony przez Bank na przestrzeni ostatnich 6 miesięcy poprzedzających datę analizy,
- ❖ dla ryzyka operacyjnego - badanie i ocenę kosztów oraz potencjalnych kosztów z tytułu zdarzeń (incydentów) w ramach ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w Banku na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy poprzedzających datę analiz,
- ❖ w zakresie ryzyk wynikających z zaangażowań kredytowych odnoszących się do:
 - 1) koncentracji dużych zaangażowań,
 - 2) koncentracji w sektor gospodarki,
 - 3) koncentracji przyjętych form zabezpieczeń,
 - 4) koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy,
 - 5) koncentracji geograficznej,badanie poziomu zaangażowań w stosunku do wartości granicznych ustalonych w oparciu o poziom posiadanego uznanego kapitału, po przekroczeniu których istnieje konieczność utrzymywania dodatkowego kapitału wewnętrznego,
- ❖ w zakresie stopy procentowej z uwzględnieniem:
 - 1) ryzyka przeszacowania,
 - 2) ryzyka bazowego,
 - 3) ryzyka opcji klienta,
 - 4) ryzyka krzywej dochodowości

badanie wpływu zmian oprocentowania na poziom funduszy własnych (ryzyko przeszacowania i ryzyko bazowe), oceniając poziom zrywalności depozytów o stałej stopie procentowej oraz stopień spłacania przed terminem kredytów o stałej stopie procentowej (ryzyko opcji klienta), dokonując badania wpływu niekorzystnych zmian kształtu krzywej dochodowości na wynik odsetkowy w relacji do funduszy własnych (ryzyko krzywej dochodowości),

- ❖ w zakresie ryzyka płynności – analizę sytuacji szokowej zakładającej nagły spadek bazy depozytowej o 20%, przy jednoczesnym założeniu konieczności utrzymania wartości wskaźnika udziału aktywów płynnych w aktywach ogółem na poziomie minimum 20%.
- ❖ dla ryzyka wyniku finansowego - określenie relacji poziomu zrealizowanego wyniku finansowego do wartości zaplanowanego pozostającego do zrealizowania w danym roku,
- ❖ dla ryzyka kapitałowego - określenie wpływu na adekwatność kapitałową koncentracji funduszu udziałowego oraz pakietu dużych udziałów oraz wielkości posiadanych

funduszy własnych w relacji do minimalnych wymogów wynikających z ustawy prawa bankowe i limitowanych wskaźników kapitałowych,

- ❖ dla ryzyka cyklu gospodarczego - analizę poziomu kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym w okresie ostatnich 5 lat,
- ❖ dla ryzyka strategicznego - ocenę skali i specyfiki prowadzonej działalności bankowej w okresie poprzednich 2 lat i planowanych w tym zakresie zmian na okres realizacji strategii,
- ❖ dla ryzyka utraty reputacji - analizę zdarzeń przeszłych z okresu 12 miesięcy poprzedzających datę analizy, związanych z bankiem i sektorem bankowym,
- ❖ dla ryzyka transferowego – ocenę skali transferów zagranicznych przeprowadzanych w Banku (transferów własnych i klientowskich),
- ❖ dla ryzyka rezydualnego – ocenę typu przyjętych zabezpieczeń prawnych.
- ❖ dla ryzyka modeli - analizę stosowanych przez Bank modeli.
- ❖ dla ryzyka braku zgodności – analizę skutków finansowych i niefinansowych wynikających ze zdarzeń które wystąpiły w Banku na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy poprzedzających datę analiz.

Bank jest zobowiązany utrzymywać Kapitał założycielski w wysokości nie niższej niż równowartość 1 000 000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu sprawozdawczym.

Bank jest zobowiązany do utrzymywania sumy funduszy własnych i dodatkowych pozycji bilansu określonych przez KNF, na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- 1) wartość wynikająca ze spełnienia wymogów w zakresie funduszy własnych, o których mowa w art. 92 Rozporządzenia nr 575/2013;
- 2) oszacowana przez Bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny).

Regulacyjny wymóg kapitałowy wyliczany jest przez Zespół ds. księgowości i sprawozdawczości, Zespół ds. ryzyk bankowych i analiz kontynuuje proces oceny adekwatności kapitałowej Banku.

2. Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE - nie dotyczy

3. Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112

Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji.

Tabela 2. Kalkulacja wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego według rodzaju ekspozycji na 31 grudnia 2019 roku w tys. zł

Klasa ekspozycji kredytowej	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	8% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem
ekspozycje wobec rządów i banków centralnych		
– waga ryzyka 0%	0	0
– waga ryzyka 250%	1 259	101
ekspozycje wobec samorządów regionalnych i władz lokalnych – waga ryzyka 20%	4 494	359
ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego		
– waga ryzyka 20%	365	29
ekspozycje wobec instytucji		
– waga ryzyka 0%	0	0
– waga ryzyka 20%	0	0
– waga ryzyka 100%	0	0
ekspozycje wobec przedsiębiorców		
– waga ryzyka 100%	17 167	1 373
ekspozycje detaliczne – waga ryzyka 75%	8 415	673
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach mieszkalnych - waga ryzyka 35%	397	32
mieszkalnych - waga ryzyka 100%	0	0
komercyjnych – waga ryzyka 100%	74 290	5 943
ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania 100%(utworzona rezerwa od 20%)	776	62
150% (utworzona rezerwa poniżej 20%)	0	0
ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem certyfikaty inwestycyjne – waga ryzyka 150%	258	21
ekspozycje kapitałowe		
– 100%	6 072	486
Inne ekspozycje		
– 0%	0	0
– 20%	58	5
– 100%	1 091	87
Razem:	114 642	9 171

4. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c);

Tabela 3. Wymogi kapitałowe w odniesieniu do ryzyka rynkowego

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe Ryzyko rozliczenia/ryzyko cen towarów	0 nie dotyczy

Bank w ramach ryzyka rynkowego zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt b nie wylicza wymogu kapitałowego ponieważ zgodnie z zapisami Rozporządzenia działalność handlowa jest nieznaczająca.

W działalności Banku zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt c, występuje tylko ryzyko walutowe. Ryzyko rozliczenia i ryzyko cen towarów w 2019 roku nie występowały.

Łączna wartość kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyk w działalności Banku wynosiła na koniec 2019 roku 10 295 tys. zł, z czego 9 171 tys. zł przypadało na wymóg z tytułu ryzyka kredytowego co stanowiło 89,08% kapitału wewnętrznego, 1 124 tys. zł na wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego (10,92% kapitału wewnętrznego). Bank nie tworzył dodatkowego wymogu kapitałowego na pozostałe ryzyka wynikające z szacowania kapitału wewnętrznego. Wskaźnik pokrycia funduszami własnymi kapitału wewnętrznego wynosi 310,13 %.

Kapitał wewnętrzny Banku i wyliczone wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych ryzyk zestawiono według poniższej tabeli:

Tabela 4 Wymogi kapitałowe Banku na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na 31 grudnia 2019 roku w tys. zł

Rodzaj ryzyka	Wymagany wg Banku kapitał na zabezpieczenie ryzyka (w tys. zł)	Wymagany wg Banku kapitał na zabezpieczenie ryzyka (w tys. zł)	Wymagany wg Banku kapitał na zabezpieczenie ryzyka (w tys. zł)
Ryzyko kredytowe	9 171	9 171	X
Ryzyko przekroczenia limitu zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	X	X	X
Ryzyko przekroczenia progu koncentracji	X	X	X
Ryzyko operacyjne	1 124	1 124	X
Łączny wymóg na powyższe ryzyka	10 295	10 295	X
Redukcja wymogu kapitałowego	X	X	X
Ryzyko koncentracji zaangażowań:	X	X	X
koncentracji dużych zaangażowań	X	X	X
koncentracji w sektor gospodarki	X	X	X
koncentracji przyjętych form zabezpieczenia	X	X	X
koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy	X	X	X
koncentracji geograficznej	X	X	X
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, z tego:	X	X	X
przeszacowania	X	X	X
bazowe	X	X	X
opcji klienta	X	X	X
krzywej dochodowości	X	X	X
Ryzyko płynności	X	X	X
Ryzyko wyniku finansowego	X	X	X
Ryzyko kapitałowe, z tego:	X	X	X
koncentracji funduszu udziałowego	X	X	X
koncentracji „dużych” udziałów	X	X	X

niedotrzymania minimalnych progów kapitałowych	X	X	X
Pozostałe ryzyka, z tego:	X	X	X
cyklu gospodarczego	X	X	X
strategiczne	X	X	X
utruty reputacji	X	X	X
ryzyko braku zgodności	X	X	X
Kapitał wewnętrzny/regulacyjny	10 295	10 295	X
Fundusze własne Banku	31 928	31 928	X
Pokrycie kapitałowe (Kapit. wewn./ Fund. wł.)	32,24	32,24	X
WSPÓŁCZYNNIKI KAPITAŁOWE	X	X	X
Kapitał podstawowy Tier I (CET 1)	24,81%	X	X
Kapitał Tier I	24,81%	X	X
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	24,81%	X	X

Bank Spółdzielczy podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykami i podnoszenia efektywności działalności Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania. Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową pozwala Bankowi na bezpieczny rozwój.

VI. Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439 Rozporządzenia - nie dotyczy

VII. Bufory kapitałowe – art. 440 Rozporządzenia

Bank utrzymuje wartość funduszy własnych na poziomie nie niższym niż suma kapitału niezbędnego na pokrycie poziomu ponoszonego ryzyka powiększoną o kapitały pokrywające wymogi wynikające z buforów kapitałowych.

Bank Spółdzielczy w Mońkach utrzymuje fundusze własne zapewniające pokrycie bufora zabezpieczającego i bufora ryzyka systemowego. Na koniec grudnia 2019 roku regulacyjny współczynnik kapitałowy i współczynnik kapitału Tier I wyniósł 24,81%. Oznacza to, że Bank utrzymuje poziom współczynników znacznie powyżej wymaganego przez nadzór minimum.

W 2019 r. bufor antycykliczny wynosił 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP.

VIII. Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego – art. 441 Rozporządzenia - nie dotyczy

IX. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442 Rozporządzenia

1. Definicja pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości.

Należności przeterminowane rozumiane są jako niespłacone w określonych w umowie terminach kwoty odsetek lub rat kapitałowych.

Należnościami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Definicja ta stosowana jest dla celów rachunkowości.

Bank tworzy rezerwy celowe oraz odpisy aktualizacyjne na należności związane z ekspozycjami kredytowymi na zasadach zgodnych z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz wewnętrzną procedurą Banku zgodną z rozporządzeniem. Bank dokonuje klasyfikacji oraz tworzy rezerwy celowe biorąc pod uwagę:

- ❖ kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek (dla ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa i kredytów detalicznych);
- ❖ dwa niezależne kryteria dla pozostałych kredytów:
 - kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek,
 - kryterium sytuacji ekonomiczno- finansowej klienta.

Rezerwy celowe tworzy się w ciężar kosztów.

Wysokość tworzonych rezerw oraz odpisów aktualizacyjnych związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji. Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe oraz odpisy aktualizacyjne, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznanym ryzykiem tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

Bank nie tworzy rezerwy na ryzyko ogólne.

1. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

W ramach ryzyka kredytowego Bank zarządza ryzykiem rezydualnym na podstawie Polityki kredytowej, Instrukcji prawnych zabezpieczeń, procedur monitorowania zabezpieczeń itp. Czynniki ryzyka rezydualnego można podzielić na zewnętrzne i wewnętrzne.

1. Czynniki zewnętrzne wynikają ze zmian otoczenia Banku i dotyczą w szczególności:
 - 1) Zmiany przepisów prawnych.
 - 2) Pogorszenie się sytuacji gospodarczej w kraju.
 - 3) Pogorszenie się sytuacji majątkowej klientów.
 - 4) Utrata wartości zabezpieczeń.
 - 5) Nie przestrzeganie umów dotyczących ustanawiania zabezpieczeń przez klientów.
 - 6) Oszustwa.
2. Czynniki wewnętrzne ryzyka rezydualnego dotyczą w głównej mierze niedostosowania lub nie przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku dotyczących ustanawiania i monitorowania zabezpieczeń kredytowych, a w szczególności:
 - 1) Brak zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami prawa zewnętrznego.
 - 2) Błędy formalno-prawne przy zawieraniu umów ustanawiania zabezpieczeń.
 - 3) Brak wystarczającego monitoringu zabezpieczeń.
 - 4) Ograniczenia kadrowe.

W celu ograniczania występowania ryzyka rezydualnego w Banku prowadzony jest systematyczny monitoring skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń kredytowych.

Monitoring skuteczności zabezpieczeń jest prowadzony w cyklach rocznych w celu weryfikacji przyjętych przez Bank limitów na ekspozycje zabezpieczone tym samym rodzajem zabezpieczenia w oparciu o następujące informacje:

1. Analiza informacji na temat prowadzonych egzekucji komorniczych z przyjętych zabezpieczeń.
2. Ocena jakości zabezpieczeń, w tym zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerw celowych.
3. Ocena skuteczności przyjętych zabezpieczeń w oparciu o informacje rynkowe.

W przypadku wzrostu ryzyka mniejszej niż zakładano skuteczności stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego Zarząd może podjąć następujące działania:

1. Opracowanie wytycznych dla pracowników kredytowych w zakresie zwiększenia wymagań oraz w sprawie dołożenia należytej staranności w zakresie przyjmowanych zabezpieczeń.
2. Zaostrzenie wymagań odnośnie przyjmowanych zabezpieczeń, takich jak zwiększenie wartości przyjmowanych zabezpieczeń w stosunku do udzielanych kredytów, zwiększenie wskaźników korygujących wartość zabezpieczeń.
3. Ograniczenie akcji kredytowej w całym Banku lub w poszczególnych jednostkach organizacyjnych.
4. Zmiana limitów koncentracji przyjmowanych zabezpieczeń.
5. Zwiększenie wymagań odnośnie monitoringu zabezpieczeń.
6. Zmiana kompetencji decyzyjnych, obowiązujących w Banku.
7. Zwiększenie częstotliwości raportowania ryzyka rezydualnego.
8. Szkolenia dla pracowników kredytowych.
9. Zwiększenie częstotliwości kontroli w obszarach objętych ryzykiem rezydualnym.

W 2019 roku Bank nie stosował technik redukcji ryzyka kredytowego.

Zabezpieczenia wykorzystywane były jako pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych.

2. Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji

Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej, bez uwzględniania efektów technik redukcji ryzyka kredytowego na dzień 31.12.2019 r. wyniosła **310 724 tys. zł.**

Tabela 5. Ekspozycje według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2019 roku, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji w okresie od 01.01.2019 roku do 31.12.2019 roku w podziale na klasy występujące w Banku

	tys. zł	
<i>Klasa ekspozycji kredytowej</i>	<i>31.12.2019</i>	<i>Średnia (z 4 kwartałów)</i>
ekspozycje wobec rządów i banków centralnych		
– waga ryzyka 0%	19 140	16 903
– waga ryzyka 250%	504	656
ekspozycje wobec samorządów regionalnych i władz lokalnych – waga ryzyka 20%	22 470	25 440
ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	365	586
– waga ryzyka 100%		
ekspozycje wobec instytucji		
– waga ryzyka 0%	118 876	101 582
– waga ryzyka 20%	-	-
– waga ryzyka 100%	-	-
ekspozycje wobec przedsiębiorców		
– waga ryzyka 100%	25 068	34 256
ekspozycje detaliczne – waga ryzyka 75%	11 393	11 549
ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach		
mieszkalnych - waga ryzyka 35%	1 134	1 106
mieszkalnych - waga ryzyka 100%	0	0
komercyjnych – waga ryzyka 100%	99 910	96 823
ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania		
100%(utworzona rezerwa powyżej 20%)	776	707
150% (utworzona rezerwa do 20%)	0	0
ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem- certyfikaty inwestycyjne- waga ryzyka 150%	172	155
ekspozycje kapitałowe		
– 100%	6 072	5 760
Inne ekspozycje		
– 0%	3 966	4 241
– 20%	291	364
– 100%	1 091	1 516

3. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach – nie dotyczy, Bank prowadzi działalność lokalnie, brak ekspozycji poza granicami Polski

Bank ma określony w Statucie obszar geograficzny, zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego, poza którym nie może funkcjonować. W związku z powyższym Bank nie

wyznacza dodatkowych obszarów geograficznych w celu ustalania limitów. Wszystkie zaangażowania Banku są wobec podmiotów z ww. obszaru geograficznego.

4. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach – zapadalność wg kategorii ekspozycji

Tabela 6. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2019 r. (wartości nominalne) – wg sprawozdania FIN 005_ 1 tys. zł

<i>Klasy należności</i>	<i>1-30 dni</i>	<i>1-3 m-cy</i>	<i>3-6 m-cy</i>	<i>6-12 m-cy</i>	<i>1-2 lat</i>	<i>2-5 lat</i>	<i>5- 10 lat</i>	<i>Powyżej 10 lat</i>	<i>Bez określonego terminu</i>
ekspozycje wobec banków centralnych	17 520	0	0	0	0	0	0	0	3 592
ekspozycje wobec rządów centralnych i samorządów regionalnych	84	448	832	1 065	1 578	5 326	10 679	2 451	15
ekspozycje wobec banków i oddziały instytucji kredytowych	48 622	23 000	10 117	1 264	0	0	0	3 750	29 205
ekspozycje wobec instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych	3	142	29	65	85	184	21	0	0
ekspozycje wobec przedsiębiorstw	336	410	614	5 249	4 013	6 311	3 417	577	0
Ekspozycje wobec gospodarstw domowych	1 406	4 106	6 872	9 507	14 505	31 535	27 657	10 400	3 670
Razem	67 971	28 106	18 464	17 150	20 181	43 356	41 774	17 178	36 482

5. W podziale na istotne branże kwota ekspozycji o utraconej wartości (zagrożone)

Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań

Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań, obejmuje zarówno indywidualne limity zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie. Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym jak i całego portfela, z uwzględnieniem dużych zaangażowań.

W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań.

Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań, mających na celu dywersyfikację tego ryzyka, uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku.

Zasady klasyfikacji ryzyk koncentracji zaangażowań pod względem istotności, Bank ustala w oparciu o procedurę oceny adekwatności kapitałowej.

Na 31.12.2019 r. w Banku nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań.

Bank monitoruje portfel kredytowy z uwzględnieniem struktury branżowej w wartościach nominalnych (limity koncentracji), bez podziału na klasy ekspozycji.

Tabela 7 Struktura zaangażowania kredytowego według segmentów branżowych (wartość nominalna) oraz kwota należności zagrożonych i rezerw celowych na dzień 31.12.2019 r.

BRANŻA	Udział branż w zaangażowaniu kredytowym ogółem	Kredyty zagrożone	Rezerwy celowe na 2019
rolnictwo	91 080	479	310
budownictwo	11 063	0	0
transport	1 873	0	0
przetwórstwo	4 850	2 901	185
handel	4 522	640	640
Hotele i restauracje	4 918	0	0
Usługi i działalność gdzie indziej nie sklasyfikowana	5 368	0	0
razem	123 674	3 873	1 135
portfel kredytowy*)	150 888	5 257	1 424

*) portfel kredytowy – zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe

- 6. Kwota ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym - nie dotyczy- Bank działa lokalnie.**
- 7. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości, przedstawione oddzielnie – uzgodnienie (saldo) rezerw dla całego portfela**

Tabela 8. Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od dnia 01.01.2019 r. do dnia 31.12.2019 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Na należności normalne i pod obserwacją	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
Stan na początek okresu	77	218	824	305	1 424
Zwiększenia	106	285	227	675	1 293
Utworzenie rezerw celowych	34	285	227	348	894
Inne zwiększenia	72	0	0	327	399
Zmniejszenia	85	315	275	117	792
Rozwiązanie rezerw tworzonych w koszty	85	107	84	117	393
Umorzenie w ciężar rezerw	0	0	0	0	0
Odpisanie do ewidencji pozabilansowej	0	0	0	0	0
Inne zmniejszenia	0	208	191	0	399
Zmiany z tytułu	0	0	0	0	0
Stan na koniec okresu	98	188	776	863	1925

X. Aktywa wolne od obciążeń – art.443 Rozporządzenia

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Na 31.12.2019 r. wszystkie aktywa były wolne od obciążeń.

Tabela 9. Wartość bilansowa aktywów w podziale na kategorie ekspozycji, jakość aktywów i całkowita wolna od obciążeń kwota wartości bilansowej (tys. zł)

Formularz A - Aktywa

Wyszczególnienie	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa aktywów nieobciążonych
Aktywa razem	-	-	-	-
Kredyty na żądanie	-	-	13 836	-
Instrumenty udziałowe	-	-	3 298	-
Dłużne papiery wartościowe	-	-	24 050	-
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	-	-	253 134	-
Inne aktywa	-	-	5 861	-

Formularz B – zabezpieczenia otrzymane (tys. zł)

	Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych	Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych dla celów obciążenia
Instrumenty udziałowe	-	-
Dłużne papiery wartościowe	-	-
Inne zabezpieczenia otrzymane	-	150 888

XI. Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia**- nie dotyczy**

Bank nie stosuje ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej.

XII. Ekspozycje na ryzyko rynkowe (walutowe) – art. 445 Rozporządzenia

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym jest dążeniem do pełnego zaspokojenia potrzeb klientów w zakresie obsługi dewizowej, stałe zwiększenie obrotu dewizowego przy stałym wzroście przychodów z tytułu wymiany utrzymując całkowitą pozycję walutową na poziomie nie powodującym konieczności utrzymania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe. Limity na pozycje walutowe indywidualne i pozycję całkowitą wyznaczone przez Zarząd, nie zostały przekroczone.

Bank wyznacza wymóg na ryzyko walutowe w portfelu bankowym metodą porównania całkowitej pozycji walutowej do funduszy własnych. Wymóg wyliczany jest zgodnie z art. 351 Rozporządzenia nr 575/2013. Wymóg na ryzyko walutowe stanowi 8% pozycji walutowej całkowitej, jeżeli przewyższa ona 2% funduszy własnych Banku lub stanowi 0 jeżeli nie przewyższa 2% funduszy własnych.

Na dzień 31.12.2019 r. całkowita pozycja walutowa wyniosła -16 tys. zł co stanowiło 0,05% funduszy własnych. Ponieważ całkowita pozycja walutowa netto nie przekracza 2% funduszy własnych, nie wystąpiła potrzeba tworzenia wymogu z tytułu ryzyka walutowego. Ryzyko rozliczenia i ryzyko cen towarów nie podlega wyliczeniom wymogu.

Z uwagi na skalę działalności walutowej oraz uzyskane parametry generowane ryzyko nie stanowi zagrożenia dla funkcjonowania Banku i kształtuje się na niskim poziomie. Pomiar ryzyka walutowego dokonywany jest codziennie (dzienna pozycja walutowa), raporty i wnioski dotyczące ryzyka walutowego są przedstawiane kwartalnie na posiedzeniach Zarządu i półrocznie na posiedzeniach Rady Nadzorczej.

XIII. Ekspozycje na ryzyko operacyjne – art. 446 Rozporządzenia

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są przez Bank metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia). Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2019 r. wynosi 1 124 tys. zł. Bank bada czy kapitał alokowany w ramach metody wskaźnika bazowego jest wystarczający na pokrycie ponoszonego ryzyka.

Identyfikacja i monitorowanie ryzyka odbywa się poprzez analizę zdarzeń zarejestrowanych i sklasyfikowanych do grupy ryzyka operacyjnego oraz ich wpływu na potencjalne straty

finansowe jak i niefinansowe.

Dla ryzyka operacyjnego w ramach procesu ICAAP Bank bada i ocenia koszty oraz potencjalne koszty z tytułu zdarzeń (incydentów) w ramach ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w Banku na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy poprzedzających datę analizy.

Zespół ds. ryzyk bankowych i analiz zajmujący się ryzykiem operacyjnym odpowiedzialny za monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego stwierdza, że zaistniałe zarejestrowane zdarzenia nie miały istotnego wpływu na działalność Banku i jego wynik finansowy. Nie wystąpiły przesłanki alokacji dodatkowego kapitału wewnętrznego w ramach procesu ICAAP.

Nie wystąpiły skargi i reklamacje klientów na działalność Banku i sprawy sądowe prowadzone przez Bank oraz nie zostały poniesione koszty przez Bank w wyniku niekorzystnych rozstrzygnięć spraw sądowych.

Zatwierdzony przez Zarząd i Radę Nadzorczą akceptowalny poziom ryzyka (apetyt na ryzyko - utrzymanie poziomu łącznej rocznej straty operacyjnej brutto w wysokości nie przekraczającej 50% wymogu kapitałowego (wskaźnika bazowego) na ryzyko operacyjne jak i wartości progowe sum strat brutto, tj. limity dla poszczególnych klas zdarzeń nie zostały naruszone.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego prowadzony jest w ramach siedmiu rodzajów zdarzeń, tj.:

1. Oszustwa zewnętrzne
2. Oszustwa wewnętrzne
3. Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy
4. Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności
5. Szkody w rzeczowych aktywach trwałych
6. Zakłócenie działalności gospodarczej i awarie systemu
7. Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami

W ocenie Banku nie zarejestrowano zdarzeń z tytułu ryzyka operacyjnego mających znaczny wpływ na realizację procesów biznesowych Banku.

Zarejestrowane zdarzenia zgodnie z Rekomendacją M zostały zarejestrowane w linii biznesowej „płatności i rozliczenia” i „bankowość detaliczna”.

Na podstawie analizy macierzy bazylejskiej można stwierdzić, że w 2019 roku Bank w ramach poszczególnych linii biznesowych nie poniósł straty finansowej z tytułu ryzyka operacyjnego. Bank realizując proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach tego procesu identyfikuje zdarzenia ryzyka operacyjnego, ewidencjonuje i przeprowadza analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym.

W przypadku konieczności podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące w szczególności zmianę procesów wewnętrznych banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizowanie odpowiednich szkoleń dla pracowników.

XIV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447 Rozporządzenia

Bank angażował się kapitałowo w inne podmioty wyłącznie mając na uwadze względy

strategiczne i osiągnięcie długoterminowych korzyści ze współpracy. Bank nie posiadał ekspozycji zakupionych ze względu na zyski.

Zaangażowanie w instrumenty kapitałowe Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.

1) Akcje Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. 3 127 tys. zł

Wartość nominalna – 1 558 tys. zł

Nadwyżka ceny ponad wartość nominalną 1 569 tys. zł.

Dla akcji Banku BPS S.A. nie jest możliwe określenie wartości rynkowej oraz brak jest możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi ujmuje się w księgach według ceny nabycia.

2) Obligacje Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. wg wartości nominalnej na łączną kwotę 5 850 tys. zł.

XV. Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448 Rozporządzenia

Ryzyko stóp procentowych Banku wynika z nieoczekiwanych zmian stóp rynkowych, od których uzależnione jest oprocentowanie aktywów i pasywów Banku. Zmiany te wpływają więc bezpośrednio na wysokość przychodów, kosztów i w konsekwencji wynik odsetkowy. Ryzyko to jest w sposób naturalny wpisane w działalność operacyjną Banku. Ryzykiem jest jednak nie sama zmiana stóp procentowych w przyszłości, ale zmiana, która jest trudna obecnie do przewidzenia.

W Banku występują dwa istotne rodzaje ryzyka stopy procentowej: ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – odnosi się do portfela bankowego i wyraża się w zagrożeniu wyników Banku, głównie odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych, lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek i ryzyko bazowe – wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania.

Ryzyko opcji klienta i ryzyko krzywej dochodowości uznano w Banku za nieistotne.

Bank wprowadził odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Na 31.12.2019 r. aktywa oprocentowane wyniosły 292 112 tys. zł, pasywa oprocentowane wyniosły 263 192 tys. zł. Łączne niedopasowanie pomiędzy aktywami i pasywami oprocentowanymi wynosi 28 920 tys. zł, co oznacza, że występuje ogółem luka dodatnia.

W aktywach oprocentowanych aktywa o stopach zmiennych stanowią 61,7%, w pasywach środki o stopach zmiennych stanowią 94,9%. Średnie opóźnienie przeszacowania aktywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych w okresie 12 miesięcy wynosi 16 dni, oraz pasywów 18 dni, przy założeniu, że decyzje Zarządu odnośnie zmiany oprocentowania kredytów i depozytów zapadają po okresie 2 tygodni po zmianach stóp procentowych przez NBP – aktywa średnio wcześniej niż pasywa mogą dopasować się do nowego poziomu stóp procentowych.

Tabela 11. Struktura aktywów i pasywów oprocentowanych

<i>Oprocentowane wg stóp</i>	<i>Stan</i>	<i>Struktura</i>
Redyskonto weksli NBP	41 492	14,20%
Stawka Wibor/ Wibid	226 772	77,63%
Stopa Banku	23 848	8,17%
RAZEM AKTYWA	292 112	100,00%

<i>Oprocentowane wg stóp</i>	<i>Stan</i>	<i>Struktura</i>
Redyskonto weksli NBP	0	0,00%
Stawka Wibor/Wibid	11 098	4,22%
Stopa Banku	252 094	95,78%
RAZEM PASYWA	263 192	100,00%

Zmiana wyniku odsetkowego na skutek istniejącego niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami wrażliwymi oraz założonej prognozy zmian stóp procentowych:

- Uwzględniając **ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania** aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych, potencjalne zmiany dochodu odsetkowego na skutek zmian stóp procentowych są następujące (przy uwzględnieniu opóźnienia w czasie decyzji Zarządu dot. zmiany oprocentowania aktywów i pasywów o 15 dni oraz bez wyłączenia aktywów i pasywów z oprocentowaniem < 2%):
 - przy wzroście stóp procentowych o 1 p. p. zmiana wyniku wyniesie 285,5 tys. zł - jest to efekt dodatniej luki w okresie 12 miesięcy, natomiast przy spadku stóp o tę samą wielkość zmiana wyniku wyniesie -285,5 tys. zł;
 - przy założeniu spadku stóp procentowych o 2 p. p. (*stress test*), zmiana wyniku odsetkowego wyniesie -571,0 tys. zł;
- Uwzględniając jednocześnie **ryzyko przeszacowania** oraz **ryzyko bazowe**, a więc nierównomierne zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w Banku, przy założonej zmianie stóp procentowych NBP o 1 p. p., zmiana wyniku odsetkowego wyniesie -1 402,2 tys. zł, stanowiąc -4,4 % funduszy własnych; biorąc pod uwagę wyliczenie zmiany wyniku odsetkowego przy ryzyku niedopasowania terminów przeszacowania na poziomie -285,5 tys. zł (przy założonym jednoczesnym spadku wszystkich stóp procentowych w Banku o 1 p. p.), samo ryzyko bazowe, rozumiane jako nierównomierna zmiana oprocentowania aktywów i pasywów Banku, daje spadek wyniku odsetkowego w wysokości łącznej -1 116,7 tys. zł (jako rozpiętość od -285,5 tys. zł do -1 402,2 tys. zł);
 - niekorzystnym byłby nagły spadek stóp procentowych o 2 p. p. (test warunków skrajnych – *stress test*) - zmiana dochodu z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie wyniesie -2 354,4 tys. zł, stanowiąc 7,4% funduszy własnych;

Na poziom ryzyka stopy procentowej największy wpływ ma wysoki poziom depozytów z oprocentowaniem <2%.

Analiza ryzyka stopy procentowej jest cyklicznym, miesięcznym materiałem przedstawianym na posiedzeniach Zarządu. Rada Nadzorcza otrzymuje materiały z pomiaru ryzyka stopy procentowej w okresach półrocznych.

XVI. Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449 Rozporządzenia

- nie dotyczy

XVII. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450 Rozporządzenia

1. Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko Banku Spółdzielczego w Mońkach przygotowywana jest przez Zarząd i zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Banku. Rada Nadzorcza omawia w cyklach rocznych zagadnienia oceny polityki wynagrodzeń. Z uwagi na skalę działalności Banku nie powoływano komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.
2. Oceny efektów pracy członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza w terminie analizy dotyczącej ogólnej sytuacji finansowej Banku oraz analizy wykonania podstawowych wielkości planu finansowego zgodnie z harmonogramem określonym w Instrukcji System informacji zarządczej.
3. Ocena następuje na podstawie wielkości przyjętych w Strategii działania Banku oraz w Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Wskazane wielkości znajdują odzwierciedlenie w planie finansowym przyjętym na dany okres.
4. Oceny dokonuje się w oparciu o kryterium ilościowe oraz jakościowe.
5. Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje wskaźniki Banku osiągane w ostatnich trzech latach w podziale na poszczególne okresy kwartalne (kryterium ilościowe) w odniesieniu do realizacji planu finansowego/korekty planu finansowego w danym okresie, w zakresie:
 - a. zysk netto;
 - b. zwrot z kapitału własnego (ROE);
 - c. udział należności zagrożonych w należnościach ogółem;
 - d. współczynnik kapitałowy;
 - e. wskaźnik płynności LCR.
6. Ocenie podlega stopień wykonania wymienionych w ust. 5 wskaźników w odniesieniu do planu finansowego/korekty planu finansowego w poszczególnych okresach podlegających ocenie.
7. Zmienne składniki są przyznawane w przypadku, gdy w każdym z ostatnich trzech lat w badanym okresie plan/korekta planu w zakresie wskaźników wymienionych w ust. 5 pkt a, b i d był zrealizowany co najmniej w 80%; w zakresie wskaźnika wymienionego w ust. 5 pkt c nie przekroczył 5%, natomiast w zakresie wskaźnika wymienionego w ust. 5 pkt e nie spadł poniżej 100 %.
8. Kryteria jakościowe oceny członków Zarządu przy przyznawaniu zmiennych składników wynagradzania to:
 - a. uzyskane absolutorium;
 - b. pozytywna ocena rękojmi należytego wykonania obowiązków, zgodnie z art. 22 aa Ustawy Prawo bankowe;
 - c. ogólna dobra ocena przez Radę Nadzorczą realizacji zadań zawartych w planie finansowym/korekcie planu finansowego w okresach objętych oceną.
9. Zmiennych składników wynagradzania nie przyznaje się w przypadku:
 - a. zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych;
 - b. o którym mowa w art. 142 ust. 1 Ustawy Prawo bankowe;
 - c. zagrożenia upadłością;
 - d. gdy osoba uczestniczyła w działaniach, których wynikiem były znaczne straty banku, lub była odpowiedzialna za takie działania;
 - e. nie spełniła odpowiednich standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem.

10. Rada Nadzorcza opiniuje i monitoruje wynagrodzenie zmienne osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko Banku Spółdzielczego w Mońkach biorąc pod uwagę zarządzanie ryzykiem oraz zachowanie zgodności działania banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi. Ocena odbywa się co najmniej w okresach rocznych.
11. Ocena wyników dla celów zmiennych składników wynagrodzeń zgodnie z założeniami opiera się na ocenie efektywności z dłuższego okresu czasu (3 lata) i nie ma na celu premiowania wyłącznie bieżących wyników finansowych a uwzględnienie bezpieczeństwa, stabilności działania w okresach przyszłych (cele strategiczne).
12. Bank prowadzi elastyczną politykę zmiennych składników wynagrodzeń. Stosując zasadę proporcjonalności Bank wypłaca całość premii uznaniowej po przyznaniu, z uwzględnieniem ust.3. Wysokość zmiennych składników wynagradzania nie może być wyższa niż 100% wynagrodzenia zasadniczego osób zajmujących stanowiska istotne, a wynagrodzenie zasadnicze powinno mieć taką wysokość, aby Bank mógł prowadzić elastyczną politykę wynagrodzeń w zakresie zmiennych składników.
13. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych, ustalony zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. g) dyrektywy 36/2013 - *składnik zmienny nie przekracza 40 % stałego składnika łącznego wynagrodzenia każdej osoby.*
14. Bank nie stosuje polityki odraczania płatności i wynagrodzenia w postaci nabywania uprawnień do papierów wartościowych, a także innych świadczeń niepieniężnych.
W Banku zmiennym składnikiem wynagrodzeń jest premia.
15. Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia – zgodnie z zatwierdzoną *Polityką wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko Banku Spółdzielczego w Mońkach* - bez podziału na linie biznesowe - do osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, które mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku zalicza się członków Zarządu Banku.

tys. zł.

Wyszczególnienie	Zarząd – 3 osoby	Inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	Razem
Wynagrodzenie stałe	505	-	505
Wynagrodzenie zmienne	116	-	116

16. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrotowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR – w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR - **nie dotyczy**

XVIII. Dźwignia finansowa – art. 451 Rozporządzenia

Ryzyko dźwigni finansowej oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych danej instytucji – wielkość posiadanych przez instytucję aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z

udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji instytucji.

Bank oblicza wskaźnik dźwigni, zgodnie z art. 429 ust. 2 Rozporządzenia, jako miarę kapitału Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej Banku wyrażoną jako wartość procentowa. Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier 1. W ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, Bank monitoruje wskaźnik dźwigni z częstotliwością kwartalną. Poziom wskaźnika dźwigni uwzględniany jest w ramach wyznaczenia bieżącego profilu ryzyka Banku i raportowany jest kwartalnie w ramach raportów dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku. Bank ocenia ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej w ramach oceny adekwatności kapitałowej. Bank uznaje ryzyko za nieistotne. Wskaźnik dźwigni na 31.12.2019 r. wyniósł 10,49%.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15.02.2016 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, Bank dokonuje wymaganego ujawnienia - Załącznik nr 5 do niniejszego dokumentu.

XIX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art.452 Rozporządzenia

- nie dotyczy

XX. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453 Rozporządzenia

Bank Spółdzielczy w Mońkach przyjmuje zabezpieczenia, które mają być źródłem spłaty kredytu w przypadku gdyby klient utracił zdolność do samodzielnej obsługi zadłużenia. Jakość i skuteczność zabezpieczenia spłaty kredytu nie zastępuje konieczności posiadania przez klienta zdolności kredytowej. Wartość oraz adekwatność przyjętych zabezpieczeń spłaty kredytów jest przez Bank oceniana poprzez: ich stopień płynności, długoterminową stabilność wartości, czas zbycia zabezpieczenia.

Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi zostały określone w „Instrukcji prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Mońkach” oraz „Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych w Banku Spółdzielczym w Mońkach”. Bank stosuje następujące formy zabezpieczeń wierzytelności: weksel in blanco, kaucja pieniężna, blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym, pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym, poręczenie, gwarancja, cesja, przewłaszczenie na zabezpieczenie, zastaw, hipoteka, poddanie się egzekucji, przystąpienie do długu.

Przy kredytach zabezpieczonych nieruchomością mieszkaniową przypisuje się wagę ryzyka 35% po spełnieniu następujących warunków łącznie: jeżeli jest aktualna wycena sporządzona przez rzeczoznawcę majątkowego, połowa wartości hipoteki pokrywa kwotę kredytu, jest aktualne ubezpieczenie nieruchomości.

**XXI. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego
- art. 454 Rozporządzenia**

- nie dotyczy

**XXII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego - art. 455
Rozporządzenia**

- nie dotyczy

XXIII. Wymogi informacyjne zgodne z art. 111a ust. 1 i 4 ustawy Prawo bankowe:

Bank Spółdzielczy w Mońkach, realizując wymogi art. 111a ust. 1 ustawy Prawo bankowe, ujawnia, że:

- nie prowadzi działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- nie działa w holdingu i nie zawarł umowy, o której mowa w art. 141t ust. 1 wskazanej Ustawy,
- na dzień 31.12.2019 r. stopa zwrotu z aktywów obliczana jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej wyniosła 0,59%.

1. Opis systemu kontroli wewnętrznej (art. 111a ust. 4 oraz Rekomendacja H)

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, profilu ryzyka oraz wielkości i stopnia złożoności działalności Banku, ustanowiony „Regulaminem kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Mońkach”.

Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej, to zgodnie z przepisami ustawy – Prawo bankowe zapewnienie:

1. skuteczności i efektywności działania Banku;
2. wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
3. przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
4. zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Organizacja systemu kontroli wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony).
2. Pierwsza linia obrony (pierwszy poziom zarządzania) – stanowiska organizacyjne odpowiedzialne za podejmowanie ryzyka w trakcie działalności operacyjnej.
3. Druga linia obrony (drugi poziom zarządzania) – niezależna ocena ryzyka sprawowana komórki organizacyjne podporządkowane Prezesowi Zarządu, pełniącemu funkcję Członka Zarządu nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym.
4. Trzecia linia obrony (trzeci poziom zarządzania) - audyt wewnętrzny sprawowany przez SSOZ.

System kontroli wewnętrznej obejmuje całą działalność Banku. W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank powołuje:

1. Funkcję kontroli, na którą składają się : mechanizmy kontroli realizowane w trakcie wykonywania transakcji, czynności oraz monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontroli wewnętrznej (weryfikacja i testowanie)
2. Stanowisko ds. zgodności.
3. Audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielnię Ochrony Zrzeszenia BPS.

Bank w listopadzie 2019 r. utworzył samodzielne Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, odpowiedzialne za zapewnienie zgodności , mające za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest dostosowany do ogólnego profilu ryzyka. Obejmuje w szczególności obszary obciążone wysokim ryzykiem dot. działania jednostek lub komórek organizacyjnych, gdzie istnieje potencjalne niebezpieczeństwo wystąpienia nieprawidłowości, które mogą wywoływać niepożądane skutki finansowe lub negatywne zjawiska godzące w bezpieczeństwo i reputację funkcjonowania Banku. W Banku do tych obszarów zalicza się: działalność kredytową, obsługę klienta, rozliczenia, działalność kasowo-skarbcową, zarządzanie bankiem, bezpieczeństwo fizyczne i informatyczne oraz dbałość o wizerunek i dobre imię Banku.

Rola Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej

1. Za zorganizowanie oraz prawidłowe funkcjonowanie skutecznego systemu kontroli wewnętrznej odpowiada Zarząd Banku.
2. Wszyscy pracownicy Banku zapoznawani są z zasadami dotyczącymi systemu kontroli wewnętrznej obowiązującymi w Banku.
3. Zarząd Banku powinien ustanowić kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, a następnie przedstawić je Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia.
4. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności.
5. Bezpośredni nadzór nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej sprawuje Prezes Zarządu Banku.
7. Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem systemu kontroli wewnętrznej.
8. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od komórki do spraw zgodności, Zarządu Banku oraz Komitetu Audytu.
9. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza: nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności, zatwierdza politykę zgodności banku, ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
10. Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa Komitet Audytu, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

11. Rada Nadzorcza zapewnia, aby kontrola wewnętrzna i audyt były sprawowane z zachowaniem zasad zapewniających unikanie konfliktów interesów, w tym z zachowaniem zasady, że osoby przeprowadzające kontrolę wewnętrzną i audyt nie powinny być powiązane personalnie z osobami kontrolowanymi.

Zadania kontroli wewnętrznej

1. Czynności kontrolne wykonywane w trakcie weryfikacji są realizowane we wszystkich etapach sporządzania, obiegu i rejestracji dokumentów bankowych (przed lub w trakcie wykonywania czynności) i mają na celu:
 - 1) stałą analizę przebiegu i rezultatów pracy,
 - 2) bieżące oddziaływanie i reagowanie na nieprawidłowości i uchybienia,
 - 3) bieżące korygowanie błędów i pomyłek.
2. Czynności i badania kontrolne w ramach testowania obejmują m.in. okresowe:
 - 1) przeglądy, analizy i oceny sporządzane dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej,
 - 2) sprawdzanie przestrzegania procedur i instrukcji wewnętrznych przez poszczególne komórki organizacyjne Banku,
 - 3) badanie ograniczenia dostępu do aktywów rzeczowych,
 - 4) sprawdzanie przestrzegania ustalonych limitów,
 - 5) weryfikowanie systemu zatwierdzania i autoryzacji,
 - 6) analizowanie systemu weryfikacji i uzgadniania,
 - 7) badanie, czy występuje rozdzielenie sprzecznych ze sobą funkcji i obowiązków.

Procedury kontroli to analiza, ocena, przegląd, porównanie, wyciąganie wniosków i określenie stanu faktycznego badanych obszarów działalności Banku.

Komórki organizacyjne Banku podlegają testowaniu stosowania kluczowych mechanizmów kontroli w zakresie i z częstotliwością wynikającą z matrycy funkcji kontroli.

Funkcja kontroli

Podstawowym celem funkcji kontroli wewnętrznej jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z przepisami prawa, strategią, planem, regulaminami, procedurami, limitami itp. oraz bieżące reagowanie na uchybienia.

Weryfikacja stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej sprawowana jest jako ciągła analiza przebiegu i rezultatów pracy poszczególnych pracowników poprzez codzienne kontrolowanie wszystkich czynności, w celu zapewnienia ich zgodności z procedurami i mechanizmami kontroli. Stanowi ona równocześnie podstawę weryfikacji poprawności procedur i sprawności działania mechanizmów kontrolnych na wszystkich szczeblach organizacyjnych.

Funkcja kontroli wewnętrznej swym zakresem obejmuje w szczególności:

1. Sprawdzanie przestrzegania przepisów prawa oraz wewnętrznych regulacji i procedur, a także wyznaczonych limitów.
2. Sprawdzanie dokładności i prawidłowości danych księgowych.
3. Sprawdzanie bezpieczeństwa operacji i fizycznych zabezpieczeń dostępu.
4. Sprawdzanie przestrzegania uprawnień i autoryzacji.
5. Sprawdzanie zgodności działań na poszczególnych stanowiskach z zakresem czynności i odpowiedzialności.

6. Badanie, czy występuje rozdzielenie sprzecznych ze sobą funkcji i obowiązków, ze szczególnym uwzględnieniem niezależności funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje.
7. Wszyscy pracownicy, którym przypisano sprawowanie funkcji kontrolnych, w tym zwłaszcza osoby zajmujące stanowiska kierownicze, zobowiązani są do bieżącego wykorzystywania informacji kontrolnych i natychmiastowego podejmowania środków zaradczych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w działaniu .

Komórka ds. zgodności

1. Zarząd Banku zapewnia niezależność pracy Komórki do spraw zgodności.
2. Zarząd i Rada Nadzorcza zatwierdzają regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności.
3. Komórka ds. zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej tzn. mają prawo do zgłaszania zagadnień dotyczących zgodności Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej a także członkom Rady Nadzorczej lub Zarządu.
4. Komórka ds. zgodności może wykonywać inne obowiązki wynikające z Regulaminu organizacyjnego i zakresów czynności.
5. Komórka ds. zgodności podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku.

Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej

1. Wyniki kontroli wewnętrznej w tym audytu wewnętrznego są przedmiotem analizy i oceny Komitetu Audytu, Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.
2. Wnioski wynikające z analiz i ocen wyników kontroli wewnętrznej Zarząd Banku uwzględnia w bieżącej działalności. Zarząd przeprowadza weryfikację systemu kontroli wewnętrznej pod kątem:
 - a) skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej,
 - b) Zgodności ze strukturą organizacyjną Banku ,
 - c) Dostosowania procedur bankowych do zmian przepisów zewnętrznych,
 - d) Funkcjonowania systemów informatycznych,
 - e) Obszarów ryzyka objętych systemem kontroli wewnętrznej,
 - f) Realizacji zaleceń pokontrolnych
 - g) Zgodności regulaminu z przepisami zewnętrznymi.
3. Weryfikacja, uwzględnia ocenę skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej przeprowadzana jest raz w roku, przedstawiana jest Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej.
4. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.
5. Bank bada poziom skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o mierniki realizacji celów kontroli wewnętrznej:
 - a) Skuteczność i efektywność działania Banku (planowany wynik finansowy, wskaźnik C/I),
 - b) Wiarygodność sprawozdawczości finansowej (wskaźnik błędnych księgowości, ilość błędów istotnych wskazanych przez biegłego rewidenta na podstawie badania sprawozdania finansowego),

- c) Przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem w Banku (wskaźnik należności zagrożone /należności wg wartości nominalnej, wskaźnik pokrycia kredytów kapitałami Banku, udział aktywów płynnych w sumie bilansowej, wynik z tytułu odsetek),
 - d) Zgodność działania banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi (wielkość strat poniesionych z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego na każdy milion sumy bilansowej, liczba oszustw wewnętrznych).
6. Rada Nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd.
7. Rada Nadzorcza powinna poinformować jednostkę zarządzającą systemem ochrony o wynikach w/w oceny.

Zarząd i Rada Nadzorcza Banku dokonały w 2020 r. pozytywnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Mońkach za 2019r., w oparciu o pozytywną rekomendację Komitetu Audytu.

2. Informacje o spełnieniu przez członków Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny Członków Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą Banku w zakresie członków Zarządu Banku.

Ocena ma charakter wstępny przed powołaniem oraz bieżący w trakcie pełnienia funkcji. Wszyscy członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku zgodnie z dokonaną za 2019 rok oceną spełniają wymagania art. 22aa ustawy Prawo bankowe.

Informacja o strategii i celach zarządzania ryzykiem

W Banku funkcjonuje scentralizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy.

W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

System zarządzania ryzykiem, zgodnie z zasadą proporcjonalności, zorganizowany jest adekwatnie do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności przy uwzględnieniu strategicznych celów Banku.

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Prowadzona działalność Banku efektywnie identyfikuje, dokonuje pomiaru i oceny ryzyka jak również jego kontroli i monitorowania. Ponoszone ryzyko jest powiązane z aktualnym stanem kapitałów własnych i stanowi o bezpieczeństwie Banku.

Bank posiada przejrzystą oraz adekwatną do skali i charakteru prowadzonej działalności oraz podejmowanego ryzyka strukturę organizacyjną, w której podległość służbowa, zadania oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności są wyraźnie przypisane i odpowiednio podzielone. Struktura organizacyjna obejmuje i odzwierciedla cały obszar działalności Banku wyraźnie wyodrębniając każdą kluczową funkcję w obrębie wykonywanych zadań. Dotyczy to zarówno podziału zadań jak i odpowiedzialności pomiędzy członków Zarządu Banku, a także podziału zadań i odpowiedzialności pomiędzy komórki / jednostki organizacyjne Banku. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się:

ryzyko kredytowe oraz jego pochodne wymienione w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 26 marca 2017 r. oraz w Dyrektywie 2013/36 Unii Europejskiej z dnia 26 czerwca 2013r., zwanej dalej Dyrektywą tj. ryzyko koncentracji, ryzyko rezydualne, ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych. Jednocześnie w Banku występują również inne rodzaje ryzyka takie jak:

- 1) ryzyko rynkowe, rozumiane jako walutowe oraz,
- 2) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- 3) ryzyko operacyjne,
- 4) ryzyko płynności i finansowania,
- 5) ryzyko braku zgodności,
- 6) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności), będące pochodną ww. ryzyk,
- 7) ryzyko biznesowe,
- 8) ryzyko bancassurance,
- 9) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
- 10) inne ryzyka uznane przez Bank za istotne, na podstawie Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej.

W 2019 r. w procesie identyfikacji ryzyk wyodrębniono (zidentyfikowano) następujące rodzaje ryzyka jakie potencjalnie mogą wystąpić w Banku w prowadzonej działalności:

1. Ryzyko kredytowe – jest to ryzyko nie wywiązania się kontrahenta Banku z obowiązku zwrotu udzielonych kontrahentowi przez Bank należności; ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.
2. Ryzyko koncentracji zaangażowań – ryzyko nie wykonania zobowiązania/zobowiązań przez pojedyncze (także powiązane kapitałowo lub organizacyjnie) podmioty oraz przez grupy podmiotów, w przypadku, których prawdopodobieństwo nie wykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników. Ryzyko to związane jest ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku wobec:
 - ❖ pojedynczych klientów lub grup klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
 - ❖ tego samego sektora gospodarczego (branży),
 - ❖ tego samego rodzaju zabezpieczenia lub dostawcy zabezpieczenia kredytowego,
 - ❖ Inne.
3. Ryzyko rynkowe, rozumiane jako walutowe – jest to ryzyko poniesienia straty wynikającej ze zmian kursów walut oraz ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej.
4. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej – ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz posiadanych kapitałów (funduszy) na niekorzystny wpływ zmian niezależnych od Banku rynkowych stóp procentowych. Ryzyko to w Banku związane jest z:
 - ❖ ryzykiem przeszacowania,
 - ❖ ryzykiem bazowym,
 - ❖ ryzykiem opcji klienta,
 - ❖ ryzykiem krzywej dochodowości.
5. Ryzyko operacyjne – jest to możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko prawne, nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym;
6. Ryzyko płynności i finansowania – jest to ryzyko utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych w terminie ich wymagalności bez ponoszenia nie akceptowalnych strat.
7. Ryzyko braku zgodności - skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez bank standardów postępowania. Z uwagi na fakt, że Bank funkcjonuje na terenie jednego kraju, na określonym przez Statut obszarze oraz korzysta głównie z regulacji wzorcowych Banku Zrzeszającego – pomiar skutków tego ryzyka przeprowadza razem z ryzykiem operacyjnym.
8. Ryzyko rezydualne – jest to ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania. W Banku ryzyko rezydualne stanowi element ryzyka kredytowego. Polityka w zakresie zabezpieczeń wierzytelności Banku jest

elementem Polityki kredytowej Banku. Szczególnym przypadkiem ryzyka rezydualnego jest ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

9. Ryzyko biznesowe – ryzyko wpływu zmian warunków makroekonomicznych na poziom pozostałych ryzyk oraz na adekwatność kapitałową. Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym. Zasady zarządzania ryzykiem biznesowym zawiera Instrukcja sporządzania i monitorowania planu ekonomiczno-finansowego.
10. Ryzyko kontrahenta – ryzyko nie wywiązania się z umowy zwrotności środków podmiotu, w którego produkty Bank zainwestował wolne środki, pozostałe po zaspokojeniu akcji kredytowej. Bank zarządza ryzykiem kontrahenta, przeprowadzając ocenę kontrahenta w oparciu o zapisy Polityki (zasad) rachunkowości w części dotyczącej wyceny i tworzenia odpisu aktualizacyjnego na inne aktywa Banku.
11. Ryzyko bancassurance – ryzyko łączenia produktów bankowych z ubezpieczeniowymi, badane w ramach oceny ryzyka kredytowego oraz ryzyka braku zgodności.
12. Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej (def.: BION) - oznacza ryzyko wynikające z podatności instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia nieplanowanych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogących przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

1. Identyfikacja ryzyka – analiza, na podstawie zgromadzonych danych, czynników wewnętrznych i zewnętrznych występowania ryzyka w Banku oraz stopnia ich wpływu na wynik finansowy. Metody i procedury identyfikacji poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje wewnętrzne w zakresie zarządzania ryzykami w Banku. Proces identyfikacji ryzyka odbywa się w formie:
 - ❖ gromadzenia, aktualizacji, przechowywania danych,
 - ❖ wykorzystanie dostępnych baz danych,
 - ❖ generowania raportów dotyczących ryzyka,
 - ❖ udostępniania raportów komórkom odpowiedzialnym za analizę danych,
 - ❖ analizy i oceny czynników ryzyka na podstawie zgromadzonych danych.
2. Pomiar /szacowanie ryzyka - zasady pomiaru, analizy oraz testowania warunków skrajnych ekspozycji na ryzyko, umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem w skali Banku, ujęte w wewnętrznych procedurach.
3. Raportowanie ryzyka - określenie formy i terminów przekazywania wewnętrznego sprawozdania o poziomie ryzyka, którego szczegółowość i częstotliwość sporządzania powinny być adekwatne do rodzaju i skali ponoszonego przez Bank ryzyka. Sprawozdanie powinno być dostępne dla właściwych pracowników w czasie wystarczającym do przeprowadzenia i podjęcia odpowiednich działań.
4. Limitowanie ryzyka - określenie zasad ustalania i weryfikacji wewnętrznych limitów oraz wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za ich ustalanie i weryfikowanie.
5. Limity ustalane są w oparciu o dane historyczne z uwzględnieniem planowanych zmian w działalności Banku. Weryfikacja przyjętych w Banku limitów odbywa się podczas przeglądów zarządczych procedur w zakresie zarządzania ryzykami.

6. Bank w swoich procedurach określa zasady postępowania w przypadku przekroczeń limitów, dopuszczalne sytuacje i skalę przekroczeń limitów oraz zasady ich weryfikacji.
7. Zarządzanie ryzykiem – zorganizowany proces gromadzenia, udostępniania, analizy danych dotyczących identyfikacji, pomiaru i szacowania, monitorowania i kontrolowania danego rodzaju ryzyka oraz podejmowanie na jej podstawie działań o charakterze proceduralnym, organizacyjnym i wykonawczym, mających na celu redukcję ryzyka do akceptowanego poziomu oraz eliminowanie / ograniczanie negatywnych skutków ekspozycji na ryzyko. Systemy zarządzania ryzykami, przyjęte metody i założenia w Banku podlegają okresowemu przeglądowi.
8. Kontrolowanie ryzyka - wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem w Banku oraz za badanie zgodności działania wszystkich jednostek Banku z regulacjami wewnętrznymi i nadzorczymi, jak również za informowanie o stwierdzonych nieprawidłowościach. Kontrola ryzyka sprawowana jest w dwóch obszarach:
 - ❖ pomiar ryzyka,
 - ❖ kontrola wewnętrzna.
9. Testy warunków skrajnych - zestaw różnych technik badawczych stosowanych głównie w celu określenia odporności sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku na wystąpienie wyjątkowych, niekorzystnych ale możliwych wydarzeń (tzw. szoków rynkowych). Efektem przeprowadzania testów warunków skrajnych jest tworzenie scenariuszy zachowań na wypadek ich wystąpienia (planów awaryjnych).

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

1. Dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu.
2. Stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki.
3. Monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka, w tym nowych norm płynnościowych, określonych w Pakiecie CRD IV / CRR.
4. Szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka, zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 UE.
5. Analiza pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi, z uwzględnieniem buforów kapitałowych (zabezpieczającego i antycyklicznego).
6. Uwzględnienie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych, z uwzględnieniem buforów kapitałowych (zabezpieczającego i antycyklicznego).
7. Agregacja procesów szacowania wymogów kapitałowych z procesami zarządzania ryzykiem w Banku.
8. Raportowanie wyników oceny ryzyk oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi oraz w sposób syntetyczny Radzie Nadzorczej.
9. Audyt skuteczności zarządzania ryzykiem w Banku.
10. Wykorzystywanie przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą wyników kontroli wewnętrznej i audytu do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem Bankiem.

W niezależnym zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, z wykorzystaniem technik testowania warunków skrajnych. Procedura (zasady) przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku przebiega według następującego schematu:

1. Przeprowadzenie testu warunków skrajnych w oparciu o szczegółowe metodyki określone w procedurach zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową przez Komórkę monitorującą ryzyko.
2. Sporządzenie opisu wyników przeprowadzonych testów.
3. Przekazanie informacji o wynikach przeprowadzonych testów warunków skrajnych wraz z analizami ryzyka i/lub adekwatności kapitałowej, zgodnie z procedurami szczegółowymi.
4. Opracowanie propozycji działań w przypadku wykazania wysokiej wrażliwości Banku na wystąpienie sytuacji awaryjnej (skrajnej) przez Komórkę monitorującą ryzyko we współpracy z komórkami merytorycznymi.
5. Weryfikacja planów awaryjnych przez Komórkę monitorującą ryzyko.
6. Podjęcie decyzji przez Zarząd o podjęciu działań awaryjnych /uruchomieniu planu awaryjnego.
7. Raportowanie wyników testów warunków skrajnych Radzie Nadzorczej, zgodnie z planem pracy Rady.

Wybór konkretnych technik ograniczania skutków podejmowanego przez Bank ryzyka może rodzić konsekwencje finansowe, toteż Zarząd dokonuje analizy opłacalności i podejmuje decyzje o zastosowaniu najbardziej optymalnych rozwiązań w zakresie organizacji, automatyzacji i dokumentowania procesów zarządzania ryzykiem w Banku.

Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,
3. Członek zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem – Prezes Zarządu,
4. Komitet Kredytowy,
5. Komórka monitorująca ryzyko,
6. Stanowisko ds. zgodności,
7. Audyt wewnętrzny,
8. Pozostali pracownicy Banku.

W Banku nie funkcjonuje Komitet zarządzania ryzykami.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

1. **Rada Nadzorcza** dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Banku zatwierdza w Strategii działania oraz w planie ekonomiczno-finansowym ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko).
2. **Zarząd Banku** odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu

usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku.

3. **Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym** – odpowiada za dostarczanie Radzie Nadzorczej i Zarządowi rzetelnych sprawozdań w zakresie zarządzania ryzykiem istotnym. W Banku funkcję ww. Członka Zarządu pełni Prezes Zarządu.
4. **Komitet Kredytowy** uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego”.
5. **Komórka monitorująca ryzyko** - monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Komórki to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
6. **Stanowisko ds. zgodności**– opracowuje wewnętrzne regulacje w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności, monitoruje ryzyko braku zgodności poprzez prowadzenie działań wyjaśniających oraz testy zgodności, sporządza raporty w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej, odpowiada za spójność regulacji wewnętrznych Banku.
Z dniem 04 listopada 2019 roku w Banku wprowadzono zmiany w strukturze organizacyjnej, między innymi utworzone zostało samodzielne Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, które wykonuje swoje zadania określone w Regulaminie organizacyjnym, Planie działania komórki oraz Regulaminie funkcjonowania komórki ds. zgodności.
7. **Audyt wewnętrzny** ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku.
Zadania audytu wewnętrznego są realizowane na podstawie umowy ochrony przez odpowiednie służby Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
8. **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

W Banku obowiązują wewnętrzne limity ostrożnościowe, dostosowane do skali, profilu i złożoności działalności Banku. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku, określonego w planie ekonomiczno-finansowym.

Podstawowe wskaźniki wyznaczające ogólny poziom ryzyka (apetyt na ryzyko) Banku to min.:

- 1) Wskaźniki kapitałowe,
- 2) Wskaźniki dźwigni,
- 3) Wskaźnik jakości kredytów,
- 4) Wysokość utworzonych rezerw celowych na ryzyko kredytowe,

- 5) Wynik finansowy Banku,
- 6) Marża odsetkowa,
- 7) Nadzorcze miary płynności,
- 8) Wysokość funduszy własnych,
- 9) Pozycja walutowa,
- 10) Inne, ujęte w Strategii działania oraz w planie ekonomiczno-finansowym.

Ustalanie i okresowa weryfikacja wewnętrznych limitów ma na celu dywersyfikację ryzyka w Banku. Monitorowanie przestrzegania obowiązujących w Banku norm nadzorczych oraz limitów wewnętrznych przeprowadza Komórka monitorująca ryzyko.

Raport wykorzystania norm i limitów, przedkładany jest okresowo Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej – w cyklach czasowych ustalonych w „Instrukcji sporządzania informacji zarządczej”.

Ograniczanie ekspozycji na ryzyko w Banku następuje poprzez:

1. Opracowanie przez Zarząd i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku Strategii działania Banku, w której jednym z podstawowych długoterminowych celów jest zapewnienie odpowiednich kapitałów (celów kapitałowych) na pokrycie podejmowanych przez Bank rodzajów i wysokości ryzyka, z uwzględnieniem zapisów zawartych w Pakiecie CRD IV/CRR. Zasady opracowania Strategii działania (zwanej również planem wieloletnim lub polityką długookresową) zawarte są w Instrukcji sporządzania i monitorowania planu ekonomiczno – finansowego.
2. Opracowanie przez Zarząd i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku niniejszej Strategii, zawierającej cele strategiczne i planowane działania średnio i długookresowe, umożliwiające ich realizację w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym (ryzykiem biznesowym). Cele strategiczne, długookresowe (Polityki długoterminowe) w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawierają załączniki nr 1-6 do niniejszej Strategii.
3. Określenie zagrożeń z tytułu ryzyka podejmowanego przez Bank. Analizę profilu poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje, obowiązujące w Banku.
4. Wskazanie obszarów ryzyka, wymagających modyfikacji lub uzupełnienia technicznych i organizacyjnych instrumentów ograniczania skutków podejmowanego ryzyka.
5. Opracowanie, wdrożenie, okresowy przegląd i aktualizacja wdrożonych metod zarządzania ryzykiem w celu adaptacji do bieżących warunków zewnętrznych oraz potrzeb Banku.
6. Określenie zadań i wyznaczenie stanowisk służbowych w strukturze organizacyjnej Banku, odpowiedzialnych za realizację zadań w ramach systemu zarządzania ryzykiem.
7. Bieżąca aktualizacja szczegółowych pisemnych procedur obejmujących pomiar, limitowanie, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka w Banku.
8. Opracowanie i bieżącą aktualizację regulacji wewnętrznych Banku, dotyczących planowanych działań zabezpieczających w postaci planów awaryjnych i planów ciągłości działania w sytuacjach kryzysowych.
9. Organizacja systemu kontroli wewnętrznej

Strategia kapitałowa

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Realizacja celów kapitałowych odbywa się poprzez podejmowanie decyzji kapitałowych z zakresu struktury finansowania, podziału zysku oraz polityki dywidend.

Zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmuje podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych,
- 2) zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów Tier I, Tier podstawowy I i Tier II.
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE.
- 4) zarządzanie ryzykiem bankowym.

Proces zarządzania obejmuje szczegółowy system raportowania, który obejmuje m.in. bieżące dane o poziomie funduszy własnych, współczynnikach kapitałowych, wymogach kapitałowych, dźwigni finansowej, poziomie wykorzystania limitów oraz symulacje scenariuszy testów warunków skrajnych. Rada i Zarząd otrzymują syntetyczną informację w okresach ustalonych w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej.

Struktura funduszy własnych Banku jest korzystna z punktu widzenia ich stabilności i dywersyfikacji – dominują fundusze niepodzielne. W 2019 r. współczynniki kapitałowe w Banku kształtowały się znacznie powyżej minimalnych poziomów wymaganych prawem, co oznacza że Bank prowadzi działalność skorelowaną z posiadaną bazą kapitałową i zapewnia odpowiednie bufora kapitałowe na wypadek warunków skrajnych.

Cele strategiczne (Polityka długoterminowa) w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym

Działalność kredytowa to najbardziej dochodowa część działalności Banku jednocześnie obciążona największym ryzykiem.

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) dokonywanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
- 3) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 4) działania organizacyjno-proceduralne.

Budowa zdywersyfikowanego portfela kredytowego:

1. Ryzyko kredytowe w Banku wynika między innymi z koncentracji która jest efektem ograniczenia działalności Banku do obszaru określonego w Statucie, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.
2. Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity rozwoju akcji kredytowej, w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, grup klientów, produktów itp.
3. Działalność kredytową Banku cechuje dążenie do zachowania równowagi pomiędzy dochodowością a bezpieczeństwem. Równowaga ta jest możliwa dzięki podejmowaniu przez Bank odpowiednich działań zabezpieczających przed skutkami ryzyka.

Działania zabezpieczające:

1. Działania zabezpieczające podejmowane są w dwóch podstawowych obszarach:
 - a) ryzyko pojedynczej transakcji,
 - b) ryzyko portfela.
2. Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji to:
 - a) wdrożenie statystycznych metod oceny zdolności kredytowej dostosowanych do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców, wykorzystujących dane statystyczne np. GUS dotyczące minimum socjalnego,
 - b) wdrożenie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych, kredytowanych przez Bank,
 - c) zatwierdzenie zasad monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rekomendacji „T” oraz Rekomendacji „S”,
 - d) przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów,
 - e) udzielanie pełnomocnictw do podejmowania decyzji kredytowych na podstawie systemu kompetencji decyzyjnych obowiązujących w Banku,
 - f) rozdzielenie funkcji związanych z bezpośrednią obsługą klienta (gromadzenie dokumentów, przygotowanie danych do analiz, sporządzanie propozycji klasyfikacji na podstawie monitoringu sytuacji klienta) od oceny ryzyka przez decydentów,
 - g) analiza wskaźnika LtV przy kredytach zabezpieczonych hipotecznie.
3. Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka portfela to:
 - a) dywersyfikacja kredytów,
 - b) pozyskiwanie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej, sprawdzonej reputacji, dobrze współpracujących w Banku,
 - c) tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań,
 - d) opracowanie systemu informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej,
 - e) analiza rynku, w tym rynku nieruchomości,
 - f) wykorzystanie baz danych, dotyczących zadłużenia gospodarstw domowych (np. BIK),
 - g) ocena jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych,
 - h) analiza wpływu bancassurance na ryzyko kredytowe.

Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK) i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH):

W celu ograniczania skutków ryzyka Rada Nadzorcza Banku w Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zatwierdza optymalny wskaźnik DtI.

Wskaźnik DtI - miara pozwalająca określić, jaką część dochodu kredytobiorca jest w stanie przeznaczyć na spłatę zadłużenia.

W zakresie portfela detalicznych ekspozycji kredytowych Bank wyznacza następujące kluczowe obszary i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym:

1. Udzielanie kredytów osobom posiadającym zdolność kredytową do spłaty- między innymi poprzez prawidłową ocenę zdolności kredytowej i wiarygodności osób zobowiązanych do spłaty ekspozycji kredytowej. Pozyskiwanie i weryfikacja informacji o Kliencie z użyciem baz informacji zewnętrznych na podstawie podpisanych umów oraz wewnętrznej bazy informacji, Wykorzystywanie informacji z baz danych zewnętrznych do oceny pozycji Banku na rynku (np. zaangażowanie w DEK i EKZH na tle sektora bankowego lub sytuacja na tle grupy rówieśniczej).
2. Dywersyfikację ryzyka kredytowego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych poprzez udzielanie różnego rodzaju detalicznych ekspozycji kredytowych: tzn. kredyty konsumpcyjne gotówkowe, kredyty odnawialne dla posiadaczy rachunków oszczędnościowo- rozliczeniowych, pożyczki hipoteczne, kredyty na cele mieszkaniowe, kredyty konsolidacyjne, karty kredytowe. Ustalenie i przestrzeganie limitów koncentracji dotyczących całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
3. Ostrożną delegację przez Zarząd decyzyjności w zakresie decyzji kredytowych,
4. Wprowadzenie do procesu kredytowego osoby weryfikującej formalno- merytorycznie wnioski kredytowe,
5. Nie korzystanie z narzędzi typu scoring w ocenie wiarygodności kredytowej Klientów,
6. Nie korzystanie ze współpracy z pośrednikami przy sprzedaży kredytów,
7. Udzielanie kredytów przede wszystkim Klientom posiadającym w Banku ROR, RB, inne produkty lub pozytywną historię w Banku,
8. Ustawiczny monitoring portfela detalicznych ekspozycji kredytowych w tym spraw w windykacji,
9. Przeprowadzanie testów warunków skrajnych.

W zakresie portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach mieszkalnych Bank wyznacza następujące kluczowe obszary i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, poddawane nadzorowi ze strony Zarządu:

1. W zakresie identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie:
 - 1) Bank posiada metodyki oceny zdolności kredytowej klientów, zawierające m.in. opis procesu akceptacji wniosku kredytowego oraz opis sposobu uwzględniania w ocenie zdolności kredytowej klientów ryzyka stopy procentowej. Akceptacji założeń i parametrów przyjmowanych w procesie oceny zdolności kredytowej dokonuje Zarząd,
 - 2) Bank standardowo wymaga wkładu własnego, w tym uwzględniania środków pochodzących z rządowych programów wsparcia budownictwa mieszkaniowego,

- 3) W regulacjach dotyczących udzielania kredytów określono zakres oraz sposób dokumentowania informacji niezbędnej do oceny zdolności kredytowej, w tym zasady korzystania z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych,
- 4) Bank posiada narzędzia wspierające ocenę zdolności kredytowej klientów detalicznych,
2. W zakresie akceptacji oraz ograniczania ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank przyjął zasady:
 - 1) uwzględniania w procesie zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ryzyka wynikającego ze specyfiki produktowej tych ekspozycji, sporządza w tym zakresie odpowiednie analizy i sprawozdania,
 - 2) określania akceptowalnego poziomu ryzyka dla poszczególnych portfeli kredytowych w postaci limitów,
 - 3) zabezpieczania i ograniczania ryzyka z tytułu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, w tym szczegółowe zasady ustalania i stosowania:
 - maksymalnego poziomu portfela produktowego,
 - maksymalnego poziomu zadłużenia z tytułu oferowanego produktu w odniesieniu do dochodów klienta detalicznego (wskaźnik DtI),
 - maksymalnego poziomu relacji wartości ekspozycji kredytowej zabezpieczonej hipotecznie do wartości zabezpieczenia hipotecznego (wskaźnik LtV),
 - 4) dotyczące ustalania, weryfikacji i aktualizacji wartości zabezpieczenia, zawarte w Instrukcji monitorowania ekspozycji kredytowych,
 - 5) przeprowadzania testów warunków skrajnych badających wpływ zmiany warunków makroekonomicznych na możliwość spłaty przez klientów detalicznych posiadanych zobowiązań kredytowych,
 - 6) przeprowadzania testów warunków skrajnych badających wpływ czynników ze środowiska wewnętrznego i otoczenia zewnętrznego banku na ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
 - 7) ustalania, nadawania i przeglądu upoważnień do akceptacji ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
3. W zakresie monitorowania ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank przyjął zasady:
 - 1) monitorowania przestrzegania limitów wewnętrznych dotyczących tych ekspozycji kredytowych,
 - 2) monitorowania portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, pozwalającego na identyfikację zagrożeń płynących z nadmiernej koncentracji wokół jednej z cech (np. koncentracja ze względu na typ nieruchomości, sektor gospodarki, długość okresu umowy, sposób oprocentowania), dla której wskaźniki jakościowe są znacząco gorsze,
 - 3) administrowania portfelem ekspozycji kredytowych, tj. gromadzenia i archiwizowania dokumentów, dotyczących wypłat kolejnych transz oraz dochodzenia roszczeń w przypadku naruszenia przez dłużnika warunków umowy,
 - 4) postępowania banku w przypadku przekroczenia wyznaczonych maksymalnych dopuszczalnych poziomów DtI i LtV.
 - 5) maksymalnego okresu udzielania kredytów zabezpieczonych hipotecznie na okres 30 lat.

W zakresie portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach komercyjnych Bank wyznacza następujące kluczowe obszary i zasady polityki zarządzania ekspozycjami:

- 1) Bank posiada metodologie ilościowej i jakościowej oceny zdolności kredytowej, zawarte w instrukcjach kredytowania, poddawane okresowym przeglądom,
- 2) W Banku funkcjonują pisemne procedury wraz ze wskazaniem uczestników, zaangażowanych w proces udzielania kredytów z ich zakresem odpowiedzialności, za ustalanie, nadzór i przegląd upoważnień do akceptacji ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie odpowiada Zarząd Banku,
- 3) Proces ustalania, weryfikacji i aktualizacji wartości zabezpieczenia, w tym tryb przyjmowania przez bank zabezpieczeń, innych niż zabezpieczenie na nieruchomości komercyjnej zawiera Instrukcja ustanawiania prawnych form zabezpieczeń,
- 4) Zasady uwzględniania w procesie zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyka wynikającego ze specyfiki produktowej ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych zawarte są w instrukcjach oceny zdolności kredytowej oraz w regulacjach produktowych.
- 5) Zarząd ustala maksymalną dopuszczalną wartość wskaźnika LtV w Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym, o czym informuje Radę Nadzorczą oraz Bank Zrzeszający.

Bank stosuje następujące techniki ograniczania ryzyka kredytowego:

1. Pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków. Bank przyjmuje zabezpieczenia zgodnie z Instrukcją ustanawiania prawnych form zabezpieczeń.
2. Pomniejszanie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej w rachunku wymogów kapitałowych na podstawie Rozporządzenia 575/2013 UE. Bank zarządza ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, zgodnie z Instrukcją zarządzania ryzykiem kredytowym.
3. Techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 UE - procedurę wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu technik redukcji ryzyka kredytowego w Banku opisuje Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej w Banku.

Działania organizacyjno-proceduralne:

1. Bank zapewnia niezależność funkcji pomiaru ryzyka kredytowego od działalności kredytowej poprzez wprowadzenie zasady, że osoby opracowujące dane do analizy ryzyka kredytowego nie podejmują decyzji kredytowych. Decyzja kredytowa, która spowoduje znaczące przekroczenie zaangażowania wobec kredytobiorcy wymaga dodatkowo opinii Komitetu Kredytowego/ stanowiska ds. ryzyka kredytowego i monitoringu. Ocenę ryzyka portfela przygotowuje stanowisko zajmujące się zarządzaniem ryzykiem.
2. Ryzyko kredytowe jako najistotniejszy rodzaj ryzyka w Banku podlega nadzorowi ze strony Prezesa Zarządu. Natomiast nadzór nad działalnością kredytową sprawuje Wiceprezes Zarządu ds. kredytowych, co zapewnia rozdzielenie funkcji oceny ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje na poziomie Zarządu.
3. W Banku funkcjonują regulacje wewnętrzne obejmujące zasady zarządzania ryzykiem

- kredytowym, które podlegają okresowej weryfikacji.
4. Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym są poddawane okresowej ocenie w ramach audytu wewnętrznego przez odpowiednie komórki Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Zakres i rodzaj systemów raportowania:

Podstawowa analiza ryzyka kredytowego jest przeprowadzana co najmniej raz w miesiącu, po zakończeniu miesiąca wraz z analizą ogólnego poziomu ryzyka, w odniesieniu do realizacji planu podstawowych wskaźników charakteryzujących ryzyko (apetyt na ryzyko). Miesięcznej analizie poddawane są w szczególności takie elementy jak: struktura portfela kredytowego, struktura i dynamika kredytów zagrożonych, wynik z tytułu rezerw celowych itp.

W Banku dokonuje się pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego i profilu ryzyka kredytowego w cyklach kwartalnych, na podstawie raportów sporządzonych przez zespół ds. ryzyk bankowych i analiz. Raporty zawierają zestawienia liczbowe oraz ich interpretację z rekomendacją dalszych działań.

Analiza kwartalna przeprowadzana jest według stanu na ostatni dzień kwartału i przygotowywana w terminach określonych w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej. Wyniki pomiarów zestawiane są w celach porównawczych z kwartałem poprzednim i analogicznym okresem roku poprzedniego. Raporty są przedkładane Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku.

Każda sytuacja pogorszenia się jakości portfela kredytowego jest na bieżąco sygnalizowana nadzorującemu członkowi Zarządu.

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające jego poziom.

Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku na podstawie propozycji zespołu ds. ryzyk bankowych i analiz.

Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku, zatwierdzonego w ramach założeń do planu ekonomiczno-finansowego.

Wysokość limitów koncentracji jest weryfikowana co najmniej raz w roku w trakcie przeglądu zarządczego procedur w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym.

W ramach kwartalnej analizy ryzyka kredytowego przeprowadzane są testy warunków skrajnych. Celem przeprowadzania testów warunków skrajnych jest analiza wpływu znacznego wzrostu ryzyka kredytowego na sytuację Banku. Na podstawie testów warunków skrajnych opracowuje się (weryfikuje) plany awaryjne w zakresie działalności kredytowej.

IV. Ryzyko płynności

Istotna waga ryzyka płynności Banku

1. Podstawowe czynniki istotnej wagi ryzyka płynności dla Banku to obowiązek spełnienia wymagań prawnych i zaleceń nadzorczych nakładających ramy ostrożnościowej polityki działania Banku, a także względy ekonomiczne i zarządcze.
2. Bank jest zobowiązany przez przepisy Ustawy Prawa bankowe do utrzymywania płynności płatniczej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju prowadzonej działalności, przepisy

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 nakładają na Bank obowiązek spełnienia wymogów płynności, również zalecenia nakładane Rekomendacją P Komisji Nadzoru Finansowego wskazują dobre praktyki, które Bank powinien stosować w swojej działalności.

3. Odpowiedni poziom płynności pozwala Bankowi wywiązywać się ze swoich zobowiązań na bieżąco, w tym utrzymywać bufor wolnych od obciążeń wysokiej jakości aktywów, a także umożliwia przetrwanie różnorodnych zdarzeń kryzysowych, co jest niezbędnym czynnikiem zapewniającym prawidłowe funkcjonowanie Banku.
4. Odpowiedni poziom płynności zapewnia Bankowi elastyczność funkcjonowania potrzebną do rozwoju działalności.

Główne cele strategiczne zarządzania ryzykiem płynności

1. Główne cele strategiczne zarządzania ryzykiem płynności w Banku to:
 - a) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez
 - b) konieczności poniesienia straty,
 - c) wyodrębnienie stabilnych źródeł finansowania i podejmowanie działań w celu ich powiększenia,
 - d) utrzymywanie zróżnicowanej bazy depozytowej, zarówno w kategoriach terminowości, jak i podmiotowości klientów,
 - e) zapewnienie utrzymania płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnio i długoterminowej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności, w sposób zapewniający wykonanie wszystkich zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminami ich płatności,
 - f) optymalizacja realizowanego dochodu przy równoczesnym zachowaniu pełnego bezpieczeństwa płynności,
 - g) zapobieganie sytuacjom kryzysowym (zachwianiu płynności).
2. Proces zarządzania ryzykiem płynności obejmuje:
 - 1) identyfikację, pomiar i ocenę ryzyka płynności, w tym:
 - a) określenie potrzeb płynnościowych,
 - b) określenie źródeł płynności,
 - c) pomiar i ocena przepływów środków pieniężnych,
 - d) analiza luki;
 - 2) akceptację ryzyka, w tym:
 - a) określenie tolerancji na ryzyko zgodnej z apetytem na ryzyko Banku
 - b) dokonywanie testów warunków skrajnych,
 - 3) wybór i wdrożenie metod ograniczania ryzyka płynności, w tym:
 - a) stosowanie limitów,
 - b) utrzymywanie odpowiednich zasobów aktywów płynnych
 - c) opracowanie planów awaryjnych,
 - 4) monitorowanie i kontrolę ryzyka płynności,
 - 5) raportowanie.
3. Bank dla prawidłowego zarządzania płynnością, w szczególności:
 - a) dąży do utrzymania odpowiednich zasobów aktywów płynnych

- b) podejmuje działania w celu corocznego wzrostu bazy depozytowej, głównie stabilnych depozytów podmiotów niefinansowych, przy utrzymaniu bezpiecznego udziału kredytów w depozytach;
- c) utrzymuje wielkości środków przekazywanych jako lokaty krótkoterminowe w kwocie potrzebnej do utrzymania wymaganej wielkości aktywów płynnych;
- d) opracowuje plan awaryjny w obszarze zarządzania płynnością Banku
- e) opracowuje i dokonuje okresowego przeglądu wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej w odniesieniu do ryzyka płynności funkcjonującego w ramach wewnętrznej regulacji oraz monitoruje limit alokacji funduszy własnych na wymogi kapitałowe;
- f) opracowuje system limitów płynnościowych;
- g) reguluje swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający.

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka płynności jest:

Utrzymanie poziomu ryzyka zgodnego z założonym apetytem na ryzyko wyrażonym poprzez limity ograniczające ryzyko płynności zatwierdzone Uchwałą Zarządu, w tym w szczególności:

- ❖ aktywa płynne /aktywa wg wartości bilansowej – min 20%;
- ❖ aktywa płynne/depozyty niestabilne (ponad osad) – min 110%;
- ❖ depozyty/kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje – min 120 %
- ❖ należności z tytułu kredytów, skupionych wierzytelności i zrealizowanych gwarancji o terminie zapadalności powyżej 5 lat/ kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem – max 50 %;
- ❖ wskaźniki luki po urealnieniu: - płynność do 1 m-ca – min 1,0; płynność do 3 m-cy - minimum 1,0; płynność do 1 roku – min 1,0;
- ❖ wskaźnik płynności krótkoterminowej (LCR) – min 105 %.

Szczegółowe metody pomiaru ryzyka płynności zawarto w „Polityce zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Mońkach” i „Zasadach identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka płynności w Banku Spółdzielczym w Mońkach”.

Bank utrzymuje płynność kierując się realizacją następujących celów operacyjnych:

1. zachowanie zdolności do rozliczeń płatności przez rachunek w Banku BPS SA, utrzymywanie pożądanego poziomu aktywów płynnych pozwalającego na regulowanie krótko i średnioterminowych potrzeb płynnościowych Banku,
2. stworzenie warunków niezbędnych do realizacji działań awaryjnych w przypadku zagrożenia utraty płynności.

W celu dostosowania i utrzymania wskaźników płynności wymaganych przez Rozporządzenie (UE) nr 575/2013 Bank podejmuje odpowiednie działania w celu zmiany struktury aktywów i pasywów. Dotychczasowa struktura aktywów Banku jest skutkiem realizacji zapisów Umowy Zrzeszenia, która mówi o tym, że banki spółdzielcze powinny lokować nadwyżki środków ponad własną akcję kredytową w banku zrzeszającym. W celu uzyskania wymaganego poziomu wskaźników płynności (LCR i NSFR) Bank stopniowo zmienia swoją politykę względem banku zrzeszającego i lokuje środki w aktywa o wysokiej jakości i stabilności, w oparciu o decyzje Zarządu Banku, w tym w bezpieczne bony pieniężne.

Struktura organizacyjna zarządzania płynnością

Zgodnie z regulacjami nadzorczymi, podział funkcji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności winien uwzględniać rozdzielenie funkcji podejmowania ryzyka (działalność operacyjna) od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli. Powyższa zasada jest w Banku realizowana poprzez oddzielenie pionu ryzyka od komórek operacyjnych prowadzących działalność kredytową i depozytową. Podział ten nie oznacza jednoczesnego zdjęcia odpowiedzialności z komórek organizacyjnych za podejmowane ryzyko. Decyzje skutkujące powstaniem ekspozycji na ryzyko płynności są wynikiową działalnością Zespołów.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku odbywa się w sposób scentralizowany. Zarząd i Rada Nadzorcza, w zakresie swych kompetencji ponoszą odpowiedzialność za ryzyko płynności, jakie ponosi Bank oraz za metody zarządzania tym ryzykiem i określenie tolerancji ryzyka płynności oraz apetytu na ryzyko w Banku.

Za monitorowanie i zarządzanie bieżącą płynnością jest Główny Księgowy. W ramach pionu ryzyka funkcja analizy i monitorowania ryzyka płynności przypisana jest do zespołu ds. ryzyk bankowych i analiz. Za zarządzanie ryzykiem płynności w kategoriach stanowienia (zarządzania) i kontroli limitów odpowiedzialny jest Zarząd Banku. Bardzo ważną funkcję w procesie zarządzania ryzykiem płynności odgrywa audyt wewnętrzny. W tym zakresie audyt pełni funkcję niezależnej oceny efektywności i skuteczności rozwiązań w zakresie identyfikacji, pomiaru i zarządzania ryzykiem stosowanych w Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie zarządzania płynnością ze strategią i planem finansowym.

Procesem zarządzania płynnością w Banku zajmuje się zespół ds. ryzyk bankowych i analiz.

1. Zarząd Banku:

- a) Odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem płynności (opracowanie pisemnych zasad oraz procedur), oraz za realizację Planu Strategicznego, Planu Operacyjnego łącznie z Planem Finansowym Banku w zakresie ryzyka płynności, a także sprawuje nadzór nad efektywnym procesem zarządzania tym ryzykiem,
- b) Odpowiada za ustanowienie procesu zarządzania ryzykiem płynności w sposób zapewniający utrzymanie płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej, w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych,
- c) Dostosowuje strukturę organizacyjną Banku, oraz stopień zaawansowania metod zarządzania ryzykiem płynności do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka banku,
- d) Precyzyjnie i jednoznacznie określa tolerancję ryzyka płynności adekwatną do strategii działalności,
- e) Sprawuje kontrolę nad stworzeniem odpowiedniego systemu raportowania,
- f) Odpowiada za dostosowanie rodzajów i wielkości ryzyka oraz procesu zarządzania do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka oraz za właściwe sformalizowanie i zaawansowanie tego procesu,
- g) Odpowiada za przydzielenie adekwatnych środków technicznych (zapewniających

- sprawne gromadzenie i przetwarzanie informacji dla celów zarządzania ryzykiem płynności) oraz dobór personelu do zarządzania ryzykiem płynności,
- h) Przeprowadza co najmniej raz w roku przegląd polityki oraz oceny mechanizmów kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem, wprowadzając w razie potrzeby (w razie poważnych zmian profilu działalności Banku lub zasadniczych zmian sytuacji rynkowej), niezbędne korekty i udoskonalenia,
2. Rada Nadzorcza Banku:
- a) Nadzoruje realizację polityki zarządzania ryzykiem płynności,
 - b) Zatwierdza Plan Strategiczny, Plan Finansowy oraz Plan pozyskania i utrzymania środków obcych Banku,
 - c) Nie rzadziej niż raz na pół roku, analizuje raporty o poziomie płynności Banku, ponoszonym przez Bank ryzyku płynności, wykorzystaniu limitów ostrożnościowych i skutkach decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, oraz zapewnić, by Zarząd Banku podejmował odpowiednie działania naprawcze w sytuacji wystąpienia problemów.
 - d) Określa akceptowany ogólny poziom ryzyka Banku, (tzw. apetyt na ryzyko),
 - e) Pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania ryzykiem płynności podejmowanym przez Bank.
 - f) Rada Nadzorcza winna zostać niezwłocznie poinformowana w przypadku potencjalnych problemów płynnościowych w związku z istotnymi zmianami czynników ryzyka, w szczególności:
 - wzrastającym kosztem finansowania,
 - wzrastającą koncentracją pozycji istotnych dla ryzyka płynności,
 - wzrastającą luką płynności,
 - zmniejszeniem się dostępu do alternatywnych źródeł finansowania,
 - znaczącym i/lub notorycznym przekraczaniem limitów związanych z ryzykiem płynności,
 - spadkiem nadwyżki aktywów o wysokiej płynności,
 - zmianami warunków rynkowych, które mogą wskazywać na przyszłe zagrożenia w zakresie płynności.
 - g) Rada Nadzorcza przynajmniej raz w roku otrzymuje sprawozdania zarządu zawierające informację o realizacji polityki zarządzania ryzykiem płynności.

Instrumenty zarządzania płynnością Banku

Poziom ryzyka płynności w Banku oceniany jest w szczególności w oparciu o następujące czynniki:

- ❖ stopień zabezpieczenia zobowiązań wynikających z depozytów niestabilnych i innych zobowiązań bieżących aktywami płynnymi
- ❖ poziom stabilności depozytów i innych źródeł finansowania działalności Banku
- ❖ dostęp do alternatywnych źródeł finansowania, umożliwiających realizację bieżących i

przewidywanych potrzeb w zakresie płynności

- ❖ uzależnienie od zaciągniętych kredytów, pożyczek i lokat od sektora finansowego
- ❖ zagrożenia z tytułu nieterminowych wpływów należności

Zespół ds. ryzyk bankowych i analiz odpowiedzialny za zarządzanie płynnością Banku identyfikuje mierzy i monitoruje ryzyko płynności za pomocą analiz:

- ❖ źródła finansowania działalności Banku i zaangażowanie środków oraz aktywa płynne zrywalności depozytów, przedterminowej spłaty kredytów oraz największych deponentów i analizę depozytów osób wewnętrznych
- ❖ stabilności bazy depozytowej (wskaźniki osadu)
- ❖ wskaźnikowa ryzyka płynności, wraz z oceną przestrzegania limitów ostrożnościowych
- ❖ testy warunków skrajnych
- ❖ palny awaryjne

Głównymi źródłami finansowania Banku są depozyty podmiotów sektora niefinansowego i jednostek samorządowych. Bank Spółdzielczy w Mońkach jest zrzeszony z Bankiem BPS S.A.

W przypadku niedoboru źródeł finansowania, Bank może pozyskać środki oraz wykorzystać szereg instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. W 2019 r. nie wystąpiła potrzeba skorzystania z pomocy Banku Zrzeszającego.

Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony BPS, w ramach którego Uczestnicy wzajemnie gwarantują sobie płynność i wypłacalność, w szczególności poprzez udzielenie pomocy w formie pożyczek, gwarancji i poręczeń. W ramach Systemu ochrony BPS wydzielony został podmiot, którego podstawowym zadaniem jest udzielanie pomocy płynnościowej jego Uczestnikom w sytuacji zagrożenia. Spółdzielnia Systemu Ochrony BPS realizuje dodatkowo zadania z zakresu monitorowania poziomu płynności Uczestników zarówno na zasadzie skonsolidowanej jak i indywidualnej oraz zarządza wymianą informacji o ryzyku płynności.

Proces zarządzania płynnością w ramach struktury zrzeszającej Banki Spółdzielcze

Polityka Banku BPS S.A. w zakresie zarządzania płynnością zrzeszonych i współpracujących banków spółdzielczych obejmuje:

- ❖ utrzymywanie rezerwy obowiązkowej za banki spółdzielcze,
- ❖ finansowanie banków spółdzielczych w ciągu dnia operacyjnego,
- ❖ zagospodarowywanie nadwyżek środków finansowych banków spółdzielczych poprzez przyjmowanie depozytów,
- ❖ sprzedaż bankom spółdzielczym bonów pieniężnych i skarbowych papierów wartościowych zakupionych na rynku międzybankowym,
- ❖ dokonywanie zasileń i przyjmowanie odprowadzeń gotówki od banków spółdzielczych,
- ❖ udzielanie bankom spółdzielczym lokat, kredytów i pożyczek, poręczeń gwarancji bankowych w granicach ustalonego limitu,
- ❖ administrowanie środkami zgromadzonymi na Funduszach Pomocowych.

Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku, limity, które utrzymują całościowe narażenie Banku na ryzyko płynności na poziomie zgodnym ze strategią i planem finansowym Banku.

W ramach systemu limitów wyznaczających górną granicę akceptowanego w Banku poziomu

ryzyka płynności wyodrębnia się:

- 1) limity zewnętrzne, rozumiane jako nadzorcze miary płynności krótkoterminowej oraz płynności długoterminowej, zgodnie z Uchwałą 386/2008 KNF;
- 2) limit zewnętrzny LCR wynikający z Rozporządzenia parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013
- 3) wewnętrzne limity i progi ostrożnościowe ustalane w ramach procesu zarządzania ryzykiem płynności, a w szczególności:
 - ❖ wskaźniki płynności
 - ❖ wskaźniki zabezpieczenia płynności
 - ❖ wskaźniki stabilności bazy depozytowej Banku
 - ❖ wskaźniki finansowania aktywów
 - ❖ wskaźniki finansowania aktywów długoterminowych.

Informacje ilościowe

Zarządzanie płynnością krótkoterminową opiera się na monitorowaniu i planowaniu krótkoterminowych wpływów i wypływów, zawieraniu krótkoterminowych operacji na rynku finansowym, w tym z Bankiem Zrzeszającym. W celu utrzymania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych, Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych. Składniki nadwyżki płynności wg stanu na 31.12.2019 r. zaprezentowano poniżej.

Tabela 11. Nadwyżka płynności na dzień 31.12.2019 r. (tys. zł)

Nadwyżka płynności	108 929
<i>kasa</i>	3 966
<i>Środki na rachunku bieżącym w BPS</i>	20
<i>Lokaty terminowe w BPS</i>	87 424
<i>Bony pieniężne NBP</i>	17 519

Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku. Zachowując ostrożne podejście do zarządzania ryzykiem płynności, Bank finansuje aktywa o dalszych przedziałach zapadalności jedynie najbardziej stabilną częścią pozyskanych depozytów, czyli tzw. osadem na wkładach. W trosce o zachowanie odpowiedniego poziomu płynności, Bank dąży do wydłużenia średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów.

Z punktu widzenia zarządzania płynnością Banku najważniejsza jest analiza poziomu płynności w ujęciu krótkoterminowym, zgodnie z Uchwałą nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Bank dokonuje kalkulacji nadzorczych miar płynności na każdy dzień roboczy.

Tabela 12. Kalkulacja nadzorczych miar płynności na dzień 31.12.2019 r. (tys. zł)

	Aktywa	zł
A1	Podstawowa rezerwa płynności	46 617
A2	Uzupełniająca rezerwa płynności	52 690
A3	Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	39 069
A4	Aktywa o ograniczonej płynności	153 242
A5	Aktywa niepłynne (Środki trwałe netto, aktywa do zbycia, akcje BPS)	8 560
A6	Aktywa ogółem	303 178
	Pasywa	
B1	Fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta	31 935
	Miary płynności	
M1	Luka płynności krótkoterminowej (A1+A2)-B5	35 159
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej ((A1+A2)/B5)	1,55
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1/A5)	3,73
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ((B1+B2)/ (A5+A4))	1,44

Zgodnie z aktami delegowanymi, Bank oblicza w każdym dniu roboczym wskaźnik LCR, który obrazuje w jakim stopniu Bank jest zabezpieczony przed sytuacją skrajną, która utrzymuje się przez okres 30 dni, wynikającą z zakłócenia równowagi pomiędzy wpływami i wypływami płynności. Na dzień 31.12.2019 r. wyniósł 295% (limit zgodnie z rozporządzeniem min. 105%).

W celu identyfikacji i określenia ilościowego ekspozycji Banku na możliwe przyszłe napięcia płynnościowe, Bank przeprowadza testy warunków skrajnych. Testy przeprowadzane są w postaci: analizy wrażliwości, analiz scenariuszowych i testu odwróconego. Wyniki testów warunków skrajnych są wykorzystywane w szczególności:

- ❖ jako podstawa do podjęcia działań naprawczych,
- ❖ do oceny adekwatności nadwyżki płynności,
- ❖ do ustalania limitów wewnętrznych,
- ❖ jako element codziennej praktyki zarządzania ryzykiem,
- ❖ do dostosowania profilu płynnościowego banku do przyjętej tolerancji ryzyka,
- ❖ jako podstawa do dostosowania i ulepszenia regulacji wewnętrznych,
- ❖ jako istotny wkład w proces kształtowania awaryjnego planu płynności banku.

Bank posiada plan awaryjny płynności w celu zapewnienia ciągłości działania Banku w

przypadku sytuacji kryzysowych w zakresie płynności płatniczej oraz ograniczenia negatywnych skutków tych sytuacji dla działalności Banku. Metodyka dokonywania obejmuje oszacowanie efektu wystąpienia scenariuszy sytuacji kryzysowej w wariantach: kryzys płynności wewnątrz Banku, kryzys płynności w systemie bankowym i kryzys będący połączeniem obu wariantów.

Raportowanie obejmuje cykliczne raporty – miesięczne dla Zarządu Banku i półroczne dla Rady Nadzorczej określone procedurą wewnętrzną, w tym poziom limitów ograniczających ryzyko płynności. Raporty przygotowuje zespół ds. ryzyk bankowych i analiz odpowiedzialny za zarządzanie płynnością Banku.

V. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

1. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz wartości kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.
2. Główne cele zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank określa jako:
 - a) utrzymanie zmienności wyniku odsetkowego w granicach nie zagrażających realizacji planu finansowego i adekwatności kapitałowej Banku.
 - b) utrzymanie profilu ryzyka stopy procentowej w Banku na poziomie nie wyższym niż akceptowany przez Radę Nadzorczą.
 - c) utrzymywanie nieznaczącej skali działalności handlowej w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
 - d) prowadzenie działań mających na celu zabezpieczanie ryzyka stopy procentowej w ramach zarządzania aktywami i pasywami Banku.
 - e) utrzymanie poziomu poszczególnych kategorii ryzyka stopy procentowej występujących w prowadzonym portfelu bankowym na poziomie nie wymagającym tworzenia wewnętrznych wymogów kapitałowych (według metodologii przyjętej w wewnętrznych procedurach Banku)
3. Kształtowanie poziomu oprocentowania produktów oferowanych przez Bank uwzględnia:
 - a) analizę oprocentowania produktów u konkurencji i na rynku międzybankowym,
 - b) wpływ zmiany oprocentowania na inne ryzyka Banku,
 - c) strategię działania i rozwoju Banku,
 - d) marże realizowane na poszczególnych produktach.
4. Istotnym elementem ograniczania ryzyka stopy procentowej jest zwiększanie udziału przychodów pozaodsetkowych w przychodach ogółem.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank podejmuje następujące działania:

- 1) prowadzi monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych,
- 2) analizuje kształtowanie się oprocentowania własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych oraz oferty konkurencyjnych banków i instytucji kredytowych na lokalnym rynku usług finansowych,
- 3) zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić

realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku. Najważniejsza część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, w największym stopniu wpływa na poziom zmian wyniku odsetkowego.

Pomiar ryzyka przeszacowania oraz bazowego polega na:

- 1) porównaniu, metodą luki stopy procentowej, wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym z wartością pasywów przeszacowywanych w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne,
- 2) wyliczaniu zmian wyniku odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych.

Ryzyko opcji klienta bada się na dwóch poziomach:

- 1) w ramach opracowywania nowych produktów lub zmian w już obowiązujących regulacjach, tak by uniknąć zawierania zobowiązań zbyt ryzykownych dla Banku,
- 2) poprzez analizę poziomu wykorzystywania opcji klienta, na podstawie zrywalności depozytów oraz spłat kredytów przed terminem umownym.

System limitów

Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Wyznacza się następujące rodzaje limitów:

- 1) Limity niedopasowania (luki) w przedziałach przeszacowania;
- 2) Limit maksymalnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy od daty analizy na skutek występującego w Banku ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych,
- 3) Limit maksymalnej zmiany wartości ekonomicznej banku, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych,
- 4) Limit maksymalnej straty z tytułu odwrócenia się krzywej dochodowości;
- 5) Limit związany z wykorzystaniem opcji klienta;
- 6) Limit na rozpiętość między marżą odsetkową a marżą graniczną;

Wszystkie limity uchwalone przez Zarząd Banku podlegają corocznej weryfikacji.

Monitoring wykorzystania limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej realizowany jest przez Komórkę monitorującą.

Analizy z zakresu oceny ryzyka stopy procentowej otrzymują:

- 1) w cyklach miesięcznych: Zarząd Banku,
- 2) w cyklach półrocznych: Rada Nadzorcza.

Bank posiada, przyjęte uchwałami Zarządu Banku, wewnętrzne procedury postępowania w przypadku stwierdzenia przekroczenia limitów obowiązujących dla ryzyka stopy procentowej, obejmujące m.in. zasady informowania organów Banku o niedotrzymaniu wartości granicznych oraz wskazujące komórki odpowiedzialne za podjęcie działań ograniczających narażenie na ryzyko do poziomów akceptowanych przez Bank.

W ramach Zarządu nadzór nad ryzykiem pełni Prezes Zarządu.

VI. Ryzyko operacyjne i ryzyko braku zgodności.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

1. określenie podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym,
2. prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności),
3. opracowanie ogólnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,
4. zarządzanie kadrami,
5. określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,
6. zdefiniowanie tolerancji/apetytu banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowe sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym, oraz określone działania, które bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone,
7. przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego.

Bank zakłada tolerancję/ apetyt na ryzyko operacyjne na poziomie 50% utworzonego wymogu kapitałowego, tj. suma strat z tytułu ryzyka operacyjnego w kolejnych latach nie przekroczy 50% utworzonego, zgodnie z zapisami Rozporządzenia 575/2013 UE wymogu kapitałowego.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest zapewnienie bezpiecznego przebiegu wszystkich procesów biznesowych w Banku poprzez:

1. Identyfikację ryzyka operacyjnego w określonych obszarach działania Banku.
2. Utworzenie bazy danych w celu gromadzenia informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego i stratach powstających w wyniku zakłóceń w działalności Banku.
3. Monitorowanie i raportowanie incydentów o których mowa w pkt 2.
4. Tworzenie mapy ryzyka w celu określenia działań zmierzających do zmniejszenia skutków ryzyka operacyjnego.
5. Wykorzystanie mapy ryzyka operacyjnego w opracowaniu „Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym” , „Polityki kadrowej”.
6. Kontrolę i ocenę procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku.
7. Ograniczanie skutków ryzyka operacyjnego.
8. Gromadzenie informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego mających miejsce w najbliższym otoczeniu Banku oraz w miarę możliwości o sposobach porycia strat ww. zdarzeń i podjętych działaniach mitygujących.

Zgodnie z „Rekomendacją M” wydaną przez Komisję Nadzoru Bankowego czynnikami ryzyka operacyjnego są:

1. Zasoby ludzkie i warunki pracy.
2. Procesy i systemy - integralność procesów biznesowych oraz systemów informatycznych i technicznych.

3. Bezpieczeństwo:

- 1) informatyczne i teleinformatyczne, zasady zarządzania ryzykiem w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i informacji zawiera rozdział 10 niniejszej Instrukcji;
- 2) informacji prawnie chronionej;
- 3) alternatywnych kanałów dostępu do usług i informacji bankowych (np. bankomaty, Internet);
- 4) fizyczne;
- 5) związane z zasobami ludzkimi;
- 6) klientów - zmiany w środowisku biznesowym;
- 7) produktów - wdrażanie nowych produktów;

4. Outsourcing - procesy zlecone na zewnątrz.

5. Przestępstwa.

6. Awarie, klęski, katastrofy.

Ocena ryzyka przeprowadzana jest na podstawie danych zebranych w procesie identyfikacji i oceny zdarzeń operacyjnych z wszystkich komórek organizacyjnych Banku oraz po dokonaniu analizy i oceny tych danych przez Zespół ds. ryzyk bankowych i analiz min. w następującym zakresie:

1. Struktury ryzyka (rodzaj zaistniałych zdarzeń, czynniki generujące ryzyko).
2. Obszarów powstawania zagrożeń (w procesach, w poszczególnych liniach biznesowych i innych zakresach działania Banku).
3. Skali zagrożeń i strat.
4. Poziomu ryzyka.
5. Tworzenia planów awaryjnych zachowania ciągłości działania

Szczegółowej analizie w Banku poddawane są zdarzenia charakteryzujące się niską częstotliwością a wysokimi stratami. Zdarzenia, które dotychczas nie wystąpiły w Banku, a mogły by wystąpić są typowane i ujmowane w mapie ryzyka przez Zespół ds. ryzyk bankowych i analiz oraz zatwierdzane przez Zarząd.

Dla wspomagania procesu ewidencjonowania, pomiaru, monitorowania i raportowania zdarzeń ryzyka operacyjnego, występujących w Banku, Bank wdrożył program informatyczny Novum Bank Enterprise NOE, moduł RIRO- Rejestr Incydentów Ryzyka Operacyjnego.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku przebiega w następujących etapach:

1. Identyfikacja i ewidencja zdarzeń ryzyka operacyjnego,
2. Ocena ryzyka,
3. Monitorowanie ryzyka,
4. Raportowanie ryzyka,
5. Utworzenie bazy danych o zdarzeniach i stratach,
6. Kontrola poziomu ryzyka,
7. Pomiar ryzyka.

W celu identyfikacji i oceny ryzyka operacyjnego sporządzana jest mapa ryzyka, która służy do porządkowania grup zdarzeń ryzyka operacyjnego pod kątem wysokości strat (dotkliwości) oraz prawdopodobieństwa ich występowania (częstości).

W celu limitowania stopnia zagrożenia Banku ryzykiem operacyjnym, wyznacza się wartości progowe dla kluczowych wskaźników ryzyka w podziale na następujące poziomy:

- 1) **akceptowany** – nie stanowiący zagrożenia, monitorowany;
Nie są konieczne dodatkowe środki ochrony, ani dodatkowe działania monitorujące.
Poziom akceptowalny to zdarzenia o niskiej dotkliwości i niskiej oraz wysokiej częstotliwości.
- 2) **ostrzegawczy** – sygnalizujący wzrost ryzyka operacyjnego, wymagający kontrolowania i stopniowego ograniczania do poziomu akceptowanego,
Zastosowanie dodatkowych środków ochrony bądź/i działań monitorujących.
Poziom ostrzegawczy to zdarzenia o wysokiej dotkliwości i niskiej częstotliwości.
- 3) **krytyczny** – wymagający podjęcia pilnych działań naprawczych,
Wymóg niezwłocznego zastosowania dodatkowych środków ochrony lub rezygnacja z podjęcia ryzyka.
Poziom krytyczny to zdarzenia o wysokiej dotkliwości i wysokiej częstotliwości.

Monitorowanie i pomiar ryzyka

W Banku, w celu umożliwienia dokładnego rozpoznania profilu ryzyka operacyjnego obowiązuje klasyfikacja obszaru ryzyka operacyjnego zgodna z zapisami Rekomendacji M, przy uwzględnieniu klasyfikacji na 3 linie biznesowe.

Klasyfikacja jest wspólna dla wszystkich jednostek i komórek organizacyjnych Banku.

Pomiar i monitorowanie dokonywane jest zgodnie z odrębnymi zasadami przyjętymi przez Zarząd:

- 1) prowadzenie rejestru zdarzeń (incydentów) operacyjnych i ryzyka braku zgodności,
- 2) wyznaczenie i monitorowanie limitów wewnętrznych,
- 3) wyznaczenie i monitorowanie Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI),
- 4) samoocena ryzyka,
- 5) sporządzanie testów warunków skrajnych.

Zasady wyceny kosztów finansowych i niefinansowych zdarzeń ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności są opisane w Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym. Na podstawie przyjętego algorytmu komórka odpowiedzialna za prowadzenie rejestru zdarzeń ryzyka operacyjnego ma za zadanie oszacowanie kosztów zdarzeń, sporządzenie mapy ryzyka oraz raportowanie o wysokości poniesionych strat, podjętych działaniach itp. **Zespół ds. ryzyk bankowych i analiz** pełni funkcję jednostki ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym sporządza analizę ryzyka operacyjnego, która zawiera kluczowe wskaźniki ryzyka i ich interpretację. W ramach ryzyka operacyjnego analizie poddaje się również rejestr skarg i wniosków, spraw sądowych, pranie brudnych pieniędzy, outsourcing. Analiza ryzyka operacyjnego prezentowana jest w okresach kwartalnych dla Zarządu oraz w okresach półrocznych Radzie Nadzorczej.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym należy:

1. **Rada Nadzorcza:** zatwierdza docelowy profil ryzyka operacyjnego oraz tolerancję / apetyt na ryzyko, zawarte w strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym. Rada zapewnia, że członkowie Zarządu posiadają odpowiednią wiedzę i kwalifikacje, zapewniające realizację strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym. Rada dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo – nie rzadziej niż raz w roku - przedkłada

Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka operacyjnego, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, jego skutków i metod zarządzania ryzykiem operacyjnym. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad współpracą z zewnętrznymi dostawcami usług, nad zarządzaniem bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz nad funkcjonowaniem elektronicznych kanałów dostępu.

2. **Zarząd Banku** odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz, jeśli to konieczne – wprowadzanie niezbędnych korekt w celu usprawnienia tego systemu. Zasady i procedury zarządzania ryzykiem operacyjnym powinny obejmować pełny zakres działalności Banku. Zarząd Banku dokonuje oceny poprawności funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym nie rzadziej niż raz w roku. Zarząd odpowiada za współpracę z zewnętrznymi dostawcami usług, zarządzanie bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz funkcjonowanie elektronicznych kanałów dostępu.
3. **Zespół ds. ryzyk bankowych i analiz** pełni funkcję jednostki ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym w obszarze identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka, ma za zadanie gromadzenie informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego otrzymywanych od pracowników Banku. Zespół tworzy bazy danych oraz wieloprzekrojowe analizy ryzyka operacyjnego – prezentowane członkom Zarządu oraz Radzie Nadzorczej.
4. **Audyt wewnętrzny** ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Audyt wewnętrzny nie pełni bezpośrednio funkcji zarządzania ryzykiem, natomiast dostarcza obiektywnej oceny efektywności, adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz jakości przeprowadzanych operacji bankowych. Audyt wewnętrzny sprawowany jest przez Spółdzielczy System Ochrony Zrzeszenia.
5. **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, obowiązujących w Banku, oraz uczestniczenia w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń wywołujących ryzyko, a także mają obowiązek raportowania ww. zdarzeń.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest w szczególności:

1. Zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi,
2. Wdrożenie systemu wczesnego ostrzegania komórek odpowiedzialnych za tworzenie regulacji wewnętrznych o planowanych zmianach przepisów zewnętrznych.
3. Zapewnienie wewnętrznej spójności regulacji obowiązujących w Banku.
4. Minimalizowanie negatywnych skutków nie przestrzegania regulacji zewnętrznych, wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania
5. Dostosowanie narzędzi informatycznych do zmieniających się przepisów zewnętrznych i wewnętrznych,
6. Wprowadzenie zasad zarządzania ładem korporacyjnym w oparciu o regulację Komisji Nadzoru Finansowego oraz wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego.

Ryzyko braku zgodności jest to ryzyko rozumiane jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w tym zasad ładu korporacyjnego.

Celem bezpośrednim zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczenie strat finansowych i niefinansowych, spowodowanych brakiem zgodności przepisów wewnętrznych Banku z regulacjami zewnętrznymi lub nie przestrzeganiem wewnętrznych regulacji bankowych oraz przyjętych standardów postępowania.

Celem pośrednim jest ograniczanie występowania ryzyka prawnego oraz ryzyka operacyjnego, stanowiących podstawę występowania ryzyka braku zgodności.

W procesie bezpośredniego zarządzania ryzykiem braku zgodności uczestniczą:

1. **Rada Nadzorcza**

- a) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności,
- b) nadzoruje wykonywanie przez Zarząd Banku obowiązków dotyczących zapewniania zgodności zarówno w ramach funkcji kontroli, jak i zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- c) otrzymuje sprawozdania z przeprowadzonych kontroli wewnętrznych i audytu,
- d) zapewnia niezależność Stanowiska ds. zgodności,
- e) zatwierdza Politykę zgodności,
- f) zatwierdza i okresowo weryfikuje Regulamin funkcjonowania stanowiska ds. zgodności,
- g) co najmniej raz w roku ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności przez bank, w oparciu o okresowe (w tym roczne) raporty stanowiska do spraw zgodności oraz informacje od zarządu Banku,
- h) informuje komórkę audytu wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony BPS o przeprowadzonej ocenie.

2. **Zarząd Banku** sprawujący główną funkcję zarządczą w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku. Bezpośredni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności w Banku sprawuje Prezes Zarządu.

3. **Zespół ds. ryzyk bankowych i analiz** - odpowiedzialny jest za sporządzanie raportów ryzyka operacyjnego oraz skutków ryzyka braku zgodności dla Zarządu i Rady Nadzorczej Banku,

4. **Stanowisko ds. zgodności** realizujące zadania wymienione w Regulaminie funkcjonowania stanowiska ds. zgodności oraz w Regulaminie organizacyjnym,

5. Kierownicy komórek organizacyjnych pełniący kontrolę wewnętrzną.

6. Wszyscy pracownicy Banku, odpowiedzialni są za przestrzeganie procedur wewnętrznych Banku oraz kontrolę bieżącą na zajmowanym stanowisku pracy.

Przebieg procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności poddawany jest audytowi wewnętrznemu sprawowanemu przez SSOZ BPS.

Wszystkie zdarzenia ryzyka braku zgodności w Banku oraz pomiar ich skutków ujmowane są w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego.

W ramach ryzyka braku zgodności sporządzane są:

1. Analiza poziomu ryzyka braku zgodności, która przedstawia ocenę profilu ryzyka braku zgodności. Informacja prezentowana jest w okresach półrocznych Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

2. Analiza ryzyka braku zgodności dokonywana jest w zakresie:
 - 1) całościowej oceny ryzyka braku zgodności, jak i oceny ryzyka braku zgodności dla procesów funkcjonujących w banku, w szczególności w zakresie procesów istotnych zawartych w macierzy funkcji kontroli wewnętrznej.
 - 2) oceny ryzyka braku zgodności, poprzez pomiar ilościowy (np. liczba i kwota nałożonych kar, liczba naruszeń i ich koszty) lub szacowanie jakościowe (np. termin odpowiedzi na reklamacje, jakość zgłoszeń do GIIF, jakość rejestracji transakcji).
 - 3) oceny prawdopodobieństwa wystąpienia niezgodności oraz skutków wystąpienia niezgodności.

Ocena ryzyka braku zgodności jest udokumentowana w formie mapy ryzyka. Wyniki analizy w okresach kwartalnych prezentowane są Zarządowi Banku, Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej.

3. Sprawozdanie z realizacji zadań stanowiska ds. zgodności, którego wyniki prezentowane są Zarządowi Banku, Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej w okresach rocznych,
4. Roczna ocena efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności, która przedstawiana jest Zarządowi Banku, Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej.

Jak wynika z analizy ryzyka braku zgodności za 2019 r. koszty Banku z tytułu ryzyka braku zgodności, wynikające z nieprzestrzegania wewnętrznych lub zewnętrznych przepisów prawa stanowiły 0 % kosztów ogółem Banku. W związku z powyższym w 2019 roku nie wystąpił wymóg kapitałowy na ryzyko braku zgodności.

VII. Ryzyko walutowe

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz Klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.

Cel ten jest realizowany w oparciu o poniższe cele pośrednie:

1. Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.
2. Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2% funduszy własnych, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.
3. Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego, zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 UE. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku.
4. Na rynku walutowym, Bank przykłada szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągle prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej.
5. Zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególnie nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do

- potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą.
6. W ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.
 7. Poziom ryzyka walutowego w działalności Banku z tytułu ryzyka kursowego ograniczony jest poprzez limity maksymalnej pozycji walutowej (w tym limity pozycji dla poszczególnych walut) .
 8. Wszystkie limity z zakresu ryzyka walutowego uchwała Zarząd Banku.
 9. Monitoring wykorzystania limitów w zakresie ryzyka walutowego realizowany jest przez Komórkę monitorującą ryzyko, z zachowaniem niezależności oceny ryzyka od działalności, która to ryzyko generuje.
 10. Pomiar ryzyka walutowego dokonywany jest codziennie. Do wyliczenia ryzyka walutowego wyznaczane są pozycje walutowe dla poszczególnych walut oraz pozycja całkowita dla wszystkich walut łącznie, przeliczone na PLN po kursie średnim NBP. Wyliczenia pozycji dokonywane są zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Komisji Nadzoru Finansowego.
 11. Bank zakłada, że skala działalności walutowej będzie nie znacząca, tj. udział obrotów walutowych w obrotach ogółem Banku nie przekroczy 5%.
- System raportowania jest kwartalnym materiałem dla Zarządu i półrocznym dla Rady Nadzorczej.

VIII. Ryzyko biznesowe

Celem strategicznym w zakresie ryzyka biznesowego jest utrzymanie stałej, niewrażliwej na zmiany otoczenia pozycji rynkowej i ekonomicznej Banku, poprzez właściwy proces zarządzania strategicznego, monitorowania otoczenia i postępów strategii, planowania i zarządzania wynikiem finansowym oraz pomiar wrażliwości Banku na zmianę czynników otoczenia i podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie wrażliwości Banku w przypadku stwierdzenia nadmiernej ekspozycji na zmianę poziomu ryzyka wynikającą ze zmian sytuacji zewnętrznej.

W celu zmniejszenia zagrożeń wpływających negatywnie na pozycję rynkową Banku, Zarząd prowadzi następujące działania:

- 1) Identyfikuje i uwzględnia zmiany zachodzące w otoczeniu w tym konkurencji,
- 2) Analizuje zmiany ekonomiczne społeczne i prawne,
- 3) Zapewnia i nadzoruje spójność planów finansowych i operacyjnych ze strategią,
- 4) Wdraża i nadzoruje system pomiaru ryzyka i sprawozdawczości zarządczej w zakresie ryzyka biznesowego,
- 5) Wdraża i nadzoruje system testowania warunków skrajnych,
- 6) Dokonuje oceny istotności rodzajów ryzyka zawartych w ryzyku biznesowym,
- 7) Buduje pozytywny wizerunek Banku w otoczeniu, poprzez między innymi stałe doskonalenie jakości obsługi klienta oraz dbałość o wizerunek placówek,
- 8) Realizuje bieżące potrzeby szkoleniowe ukierunkowane odpowiednio na rozwój umiejętności podstawowych i specjalistycznych,

Pomiar, limitowanie, ograniczanie i raportowanie ryzyka dokonywane jest zgodnie z odpowiednimi odrębnymi regulacjami wewnętrznymi przyjętymi przez Zarząd Banku. Zasady

sporządzania monitorowania, testowania warunków skrajnych zawiera Instrukcja sporządzania i monitorowania planu ekonomiczno - finansowego Banku Spółdzielczego w Mońkach.

Monitorowanie ryzyka biznesowego polega na:

- 1) Corocznym ustaleniu postępów strategii i realizacji zadań wynikających z planów dotyczących realizacji strategii
- 2) Kwartalnym ustalaniu stopnia realizacji planów finansowych
- 3) Corocznym dokonywaniu testów warunków skrajnych
- 4) Ustaleniu poziomu narażenia na ryzyko strategiczne zgodnie z Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej,

Sporządzana jest informacja zarządcza wyników pomiaru i oceny ryzyka biznesowego zgodnie z informacją zarządczą SIZ w okresach kwartalnych (analiza planu) i rocznych (realizacja celów strategicznych).

Przeprowadzanie testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka biznesowego ma na celu ocenę:

- 1) zmienności, niepewności otoczenia, w którym działa Bank,
- 2) wpływu ww. zmian na wynik finansowy Banku, a co za tym idzie na budowę funduszy własnych,
- 3) możliwości realnej odbudowy funduszy własnych, tj. ich coroczny wzrost minimum o wskaźnik inflacji.

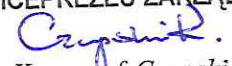
Testy przeprowadzane są w okresach rocznych.

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Mońkach niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniu są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem jak i system kontroli wewnętrznej są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku oraz charakteru prowadzonej działalności.

Podpisy członków Zarządu:

WICEPREZES ZARZĄDU

Krzysztof Czapski

PREZES ZARZĄDU

Jan Ciborowski

WICEPREZES ZARZĄDU

Irena Grabek

Informacja na temat profilu ryzyka

ZESTAW WSKAŹNIKÓW I DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE RYZYKA tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2019 r.
Podstawowe składnik bilansu		
1.	Suma bilansowa	300 179
2.	Fundusze własne dla celów norm ostrożnościowych	31 928
3.	Zobowiązania ogółem, w tym :	
	Zobowiązania wobec sektora finansowego	0
	Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	248 985
	Zobowiązania wobec sektora budżetowego	15 827
4.	Należności ogółem, w tym:	
	Należności od sektora niefinansowego	126 956
	Należności od sektora budżetowego	20 863
5.	Należności od sektora finansowego	119 130
Podstawowe składniki rachunku wyników		
6.	Wynik finansowy brutto	3 201
7.	Wynik finansowy netto	2 461
8.	Wynik odsetkowy	6 790
9.	Wynik z prowizji	1 550
10.	Koszty działania	4 699

Wskaźniki dotyczące ryzyka kredytowego

Lp.	Rodzaj limitu	Limit	Wykorzystanie limitu na 31.12.2019 r.
1.	Zaangażowanie wobec jednego kredytobiorcy (z wyłączeniem JST), w tym podmiotu niefinansowego powiązanego z bankiem lub inną instytucją kredytową lub grupy powiązanej kapitałowo lub organizacyjnie	25%	50%
2.	Zaangażowanie wobec innego banku krajowego, instytucji kredytowej, banku zagranicznego, lub grupy podmiotów powiązanych organizacyjnie lub kapitałowo, składającej się co najmniej z jednego banku, z wyłączeniem zaangażowań w Banku Zrzeszającym	100%	0%
3.	Suma kredytów i innych zobowiązań udzielonych na podstawie art. 79 Prawa Bankowego	25%	6%
4.	Limit znacznego pakietu akcji wobec podmiotu poza sektorem finansowym	15%	0%
5.	Limit sumy znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym	60%	0%
6.	Suma kredytów i zobowiązań wobec kredytobiorców w stosunku do których zaangażowanie przekracza 10% uznanych łącznych kapitałów (dużych ekspozycji)	300%	28%

7.	Zaangażowanie wobec jednej jednostki samorządu terytorialnego - 20% zaangażowania wobec JST powstałego po 29 czerwca 2012r. nie może przekroczyć	25%	16%
Limity branż:			
1.	Rolnictwo leśnictwo	500%	57%
2.	Przetwórstwo przemysłowe	100%	15%
3.	Handel	100%	17%
4.	Hotele i restauracje	100%	12%
5.	Transport	100%	6%
6.	Budownictwo	100%	35%
7.	Usługi i działalność gdzie indziej niesklasyfikowana	100%	17%
Limity zabezpieczeń:			
1.	Weksel własny in blanco lub poręczenie wg prawa wekslowego	150%	61%
2.	Poręczenie wg prawa cywilnego oraz przystąpienie do długu	100%	1%
3.	Zastaw rejestrowy	100%	0%
4.	Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	200%	15%
5.	Blokada środków pieniężnych	100%	0%
6.	Kaucja	100%	0%
7.	Cesja wierzytelności	100%	3%
8.	Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	200%	18%
9.	Hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej	500%	67%
10.	Gwarancja	100%	0%
11.	Ubezpieczenie kredytu	100%	1%
12.	Inne formy zabezpieczeń prawnych	100%	9%
Pozostałe limity:			
1.	Detaliczne ekspozycje kredytowe (rek. T), w tym:		
1.1.	kredyty w ROR	3%	25%
1.2.	karty kredytowe	2%	0%
1.3.	pozostałe detaliczne ekspozycje kredytowe	20%	13%
2.	Suma ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH), zgodnie z Rekomendacją „S”, w tym:	600%	60%
2.1.	EKZH wobec podmiotów gospodarczych zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (Rek. S/20.2)	10%	2%
2.2.	EKZH wobec podmiotów gospodarczych zabezpieczone na nieruchomościach komercyjnych (Rek. S/20.2)	150%	52%
2.3.	EKZH wobec podmiotów gospodarczych ogółem (Rek. S/20.3.a)	160%	49%
2.4.	EKZH wobec osób prywatnych (Rek. S/20.3.a)	90%	54%
2.5.	EKZH wobec rolników (Rek. S/20.3.a)	350%	67%
3.	EKZH udzielone na cele związane z finansowaniem nieruchomości (Rek. S/20.3.b)	450%	63%
4.	EKZH udzielone na pozostałe cele (Rek. S/20.3.b)	150%	52%
5.	EKZH inwestycyjne (Rek. S/20.3.c)	350%	51%
6.	Kredyty mieszkaniowe (Rek. S/20.3.c)	50%	76%
7.	Pozostałe kredyty hipoteczne (Rek. S/20.3.c)	200%	72%
8.	EKZH zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych z maksymalnym LTV 90% (ubezpieczone) (Rek. S/20.3.d)	50%	70%

9.	EKZH zabezpieczone na nieruchomościach komercyjnych z maksymalnym LTV 80% (ubezpieczone) (Rek. S/20.3.d)	450%	72%
10.	EKZH do 10 lat (Rek. S/20.3.e)	300%	49%
11.	EKZH powyżej 10 lat (Rek. S/20.3.e)	300%	71%
12.	Detaliczne ekspozycje kredytowe (Rekomendacja T)	25%	14%

Wskaźniki dotyczące ryzyka płynności

L.p.	Wskaźniki	Limit	31.12.2019 r.
1.	Wskaźniki płynności		
1.1.	Wskaźnik płynności krótkoterminowej do 1 miesiąca	min 1,0	1,56
1.2.	Wskaźnik płynności do 3 miesięcy	min 1,0	1,88
1.3.	Wskaźnik płynności do 6 miesięcy	min 1,0	2,03
1.4.	Wskaźnik płynności do 1 roku	min 1,0	2,03
1.5.	Wskaźnik płynności do 2 lat	min 1,0	2,30
1.6.	Wskaźnik płynności do 5 lat	min 1,0	2,89
1.7.	Wskaźnik płynności do 10 lat	min 1,0	3,52
1.8.	Wskaźnik płynności do 20 lat	min 1,0	3,69
1.9.	Wskaźnik płynności powyżej 20 lat	min 0,9	0,97
2.	Wskaźniki zabezpieczenia płynności		
2.1.	Aktywa płynne / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	min 20	33,08
2.2.	Aktywa płynne / Depozyty niestabilne (ponad osad) [%]	min 110	167,72
2.3.	Aktywa płynne / Zobowiązania pozabilansowe udzielone [%]	min 400	941,35
2.4.	Kredyty - wg wartości nominalnej / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	max 65	50,27
2.5.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	max 10	3,51
3.	Wskaźniki stabilności bazy depozytowej		
3.1.	Depozyty stabilne / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	min 50	68,26
3.2.	Depozyty niestabilne / Aktywa - wg wartości bilansowej [%]	max 30	19,73
3.3.	Procentowy udział największych deponentów w depozytach klientów ogółem [%]	max 20	13,84
4.	Wskaźniki finansowania aktywów		
4.1.	Depozyty / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje [%]	min 120	175,03
4.2.	Depozyty / Kredyty i zobowiązania pozabilansowe udzielone [%]	min 120	163,60
4.3.	Depozyty stabilne / Kredyty, skup. wierzytelności i zrealiz. gwarancje [%]	min 100	135,79
4.4.	Depozyty stabilne / Kredyty i zobowiązania pozabilansowe udzielone [%]	min 90	126,92
4.5.	Aktywa trwałe - wg wartości bilansowej / Fundusze własne [%]	max 40	13,12
5.	Wskaźniki finansowania aktywów długoterminowych		
5.1.	Depozyty stabilne (50% ich wartości) + Fundusze własne / Należności z tytułu kredytów, skup. wierz. i zrealiz. gwarancji o terminie zapadalności powyżej 5 lat [%]	min 180	237,16

5.2.	Należności z tytułu kredytów, skup. wierz. i zrealiz. gwarancji o terminie zapadalności powyżej 5 lat / Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem [%]	max 50	37,55
6.	Współczynniki miar nadzorczych		
6.1.	M1 Luka płynności krótkoterminowej	> 0,00	35 158
6.2.	M2 Współczynnik płynności krótkoterminowej	min 1,10	1,55
6.3.	M3 Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi	min 1,10	3,73
6.4.	M4 Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	min 1,02	1,44
7.	Wskaźniki miar nadzorczych płynności wynikające z rozporządzenia CRR		
7.1.	Wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR - Liquidity Coverage Ratio) [%]	min 105	148

Wskaźniki dotyczące ryzyka stopy procentowej

L.p.	Wskaźniki	Limit	31.12.2019 r.
1.	Limit wskaźnika: luka skumulowana / wartość bilansowa aktywów	15,0%	9,6%
2.	Limit na zmianę wyniku odsetkowego z tyt. ryzyka przeszacowania i bazowego w relacji do funduszy własnych [+/- 100 p.b.]	10,0%	4,4%
3.	Limit na zmianę wyniku odsetkowego z tyt. ryzyka bazowego w relacji do funduszy własnych [+/- 100 p.b.]	8,0%	3,5%
4.	Limit na zmianę wartości ekonomicznej banku w relacji do kapitału podstawowego Tier 1 [testy scenariuszowe]	15,0%	0,9%
5.	Limit na zmianę wartości ekonomicznej banku w relacji do funduszy własnych [TWS +/-200P.b]	20,0%	0,6%
6.	Limit na zmianę wyniku odsetkowego z tyt. ryzyka przeszacowania i bazowego w relacji do wyniku odsetkowego [+/- 100 p.b.]	28,0%	20,7%
7.	Limit luki niedopasowania pow. 1 roku do 2 lat w relacji do funduszy wł.	10,0%	0,3%
8.	Limit luki niedopasowania pow. 2 lat do 5 lat w relacji do funduszy wł.	5,0%	0,2%
9.	Limit luki niedopasowania powyżej 5 lat w relacji do funduszy wł.	0,0%	0,0%
10.	Limit strat z tytułu ryzyka opcji klienta w relacji do funduszy wł.	3,0%	0,5%
11.	Limit na rozpiętość pomiędzy marżą odsetkową a marżą graniczną [min]	1,23%	1,17%

Wskaźniki dotyczące ryzyka walutowego

L.p.	Wskaźnik	Limit	Wykorzystanie limitu 31.12.2019 r.
1.	Limit na maksymalną całkowitą pozycję	2% funduszy własnych	1,02%
2.	Limity indywidualnych pozycji walutowych dla poszczególnych walut do limitu całkowitego	EUR - 1,5% funduszy własnych USD – 1,5% funduszy własnych GBP – 0,5% funduszy własnych CHF – 0,5% funduszy własnych SEK – 0,5% funduszy własnych	1,10% 2,31% 0% 0% 0%

Wskaźnik dotyczący ryzyka operacyjnego

L.p.	Wskaźnik	Limit	31.12.2019 r.
1.	Łączna roczna strata operacyjna brutto w wysokości nie przekraczającej 50% wymogu kapitałowego (BIA) na ryzyko operacyjne	524 tys. zł	0 tys. zł

Wskaźniki dotyczące adekwatności kapitałowej

L.p.	Wskaźnik	Limit	31.12.2019 r.
1.	Limity alokacji wymogów w funduszach własnych:		
	ryzyko kredytowe	68%	28,72%
	ryzyko operacyjne	10%	3,52%
	ryzyko stopy procentowej	3%	0
	Ryzyko koncentracji	3%	0
	ryzyko płynności	2%	0
	ryzyko rynkowe	2%	0
	ryzyko wyniku finansowego	0%	0
	ryzyko kapitałowe	0%	0
	pozostałe ryzyka	2%	0
2.	Wewnętrzny współczynnik kapitałowy	15,50%	24,81%
3.	Łączny współczynnik kapitałowy	13,50%	24,81%
4.	Współczynnik kapitału podstawowego CET 1	11,50%	24,81%

Fundusze własne w tys. zł

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne		Art. 26 ust. 1, art. 27, 28, 29, wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
	W tym: instrumenty typu 1		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
	W tym: instrumenty typu 2		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
	W tym: instrumenty typu 3		Wykaz EUNB o którym mowa w art. 26 ust. 3
2	Zyski zatrzymane		Art. 26 ust. 1 lit. c)
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	31 627	Art. 26 ust. 1
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego		Art. 26 ust. 1 lit. f)
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane akcje emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	301	Art. 486 ust. 2
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2019 r.		Art. 483 ust. 2
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)		Art. 84, 479, 480
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend		Art. 26 ust. 2
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	31 928	
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)		Art. 34, 105
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-5	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4
9	Zbiór pusty w UE		
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartej na przyszłej rentowości z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 472 ust. 5
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		Art. 33 lit. a)
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		Art. 36 ust. 1 lit. d) Art. 40, 159, art. 472 ust. 6

13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)		Art. 32 ust. 1
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		Art. 33 lit b)
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. e) Art. 41, art. 472 ust. 7
16	Posiadane przez instytucje bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. f) Art. 42, art. 472 ust. 8
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. g) Art. 44, art. 472 ust. 9
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. h) Art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit. b), art. 49 ust. 1-3, art. 79, 470, art. 472 ust. 11
20	Zbiór pusty w UE		
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1250% jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		Art. 36 ust. 1 lit. k)
20b	W tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91
20c	W tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (ii), art. 243 ust. 1 lit. b), art. 244 ust. 1 lit. b), art. 258
20d	W tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust. 3
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5
22	Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)		Art. 48 ust. 1
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie instrumenty w		Art. 36 ust. 1 lit. i)

	kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		Art. 48 ust. 1 lit. b), art. 470, art. 472 ust. 11
24	Zbiór pusty w UE		
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. a) Art. 472 ust. 3
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)		Art. 6 ust. 1 lit. l)
26	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR.		
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468		
	W tym: filtr dla niezrealizowanej straty 1		Art. 467
	W tym: filtr dla niezrealizowanej straty 2		Art. 467
	W tym: filtr dla niezrealizowanego zysku 1		Art. 468
	W tym: filtr dla niezrealizowanego zysku 2		Art. 468
26b	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 481
	W tym:		Art. 481
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		Art. 36 ust. 1 lit. j)
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-5	
29	Kapitał podstawowy Tier I	31 928	
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		Art. 51, 52
31	W tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie mający zastosowanie standardami rachunkowości		
32	W tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie mający zastosowanie standardami rachunkowości		
33	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I		Art. 486 ust. 3
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2019 r.		Art. 483 ust. 3
34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		Art. 85, 86, 480

35	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		Art. 486 ust. 3
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi		
37	Posiadane przez instytucje bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)		Art. 52 ust. 1 lit. b) Art. 56 lit. a), art. 57, art. 475 ust. 2
38	Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		Art. 56 lit. b), art. 58 i art. 475 ust. 3
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 56 lit. c), art. 59, 60, 79, art. 475 ust.4
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 56 lit. d), art. 59, 79, art. 475 ust.4
41	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)		
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), 472 ust. 11 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.		
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 477, art. 477 ust. 3, art. 477 ust. 4 lit. a)

	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.		
41c	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 467, 468, 481
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		Art. 467
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		Art. 468
	W tym: ...		Art. 481
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)		Art. 56 lit. e)
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I		
44	Kapitał dodatkowy Tier I		
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	31 928	
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne		Art. 62, 63
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II		Art. 486 ust. 4
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2019 r.		Art. 483 ust. 4
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier II nie uwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich		Art. 87, 88, 480
49	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		Art. 486 ust. 4
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego		Art. 62 lit c) i d)
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi		
52	Posiadane przez instytucje bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)		Art. 63 lit. b) ppkt (i) Art. 66 lit. a), art. 67, art. 477 ust. 2
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		Art. 66 lit. b), art. 68, art. 477 ust. 3

54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 66 lit. c), art. 69, 70, 79, art. 477 ust. 4
54a	W tym: nowe udziały kapitałowe niebędące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego		
54b	W tym: udziały kapitałowe istniejące przed dniem 01 stycznia 2013 r. i będące przedmiotem uzgodnień okresu przejściowego		
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		Art. 66 lit. d), art. 69, 79, art. 477 ust. 4
56	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)		
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), 472 ust. 11 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.		
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		Art. 475, art. 475 ust. 2 lit. a), art. 475 ust. 3, art. 475 ust. 4 lit. a)
	W tym pozycje które należy wyszczególnić np. krzyżowe powiązania kapitałowe w dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.		
56c	Kwota którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		Art. 467, 468, 481
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		Art. 467
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		Art. 468

	W tym: ...		Art. 481
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II		
58	Kapitał Tier II		
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	31 928	
59a	Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)		
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)		Art. 472, art. 472 ust. 5, art. 472 ust. 8 lit. b), art. 472 ust. 10 lit. b), art. 472 ust. 11 lit. b)
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		Art. 475, art. 475 ust. 2 lit. b), art. 475 ust. 2 lit. c), art. 475 ust. 4 lit. b)
	W tym pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		Art. 477, art. 477 ust. 2 lit. b), art. 477 ust. 2 lit. c), art. 477 ust. 4 lit. b)
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	128 686	
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	24,81%	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	24,81%	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	24,81%	Art. 92 ust. 2 lit. c)

64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	7 078	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	3 217	
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego		
67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	3 861	
67a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 131
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)		Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128
69	Nieistotne w przepisach unijnych		
70	Nieistotne w przepisach unijnych		
71	Nieistotne w przepisach unijnych		
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	3 803	Art. 36 ust. 1 lit. h) Art. 45, 46, art. 472 ust. 10 Art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4 Art. 66 lit c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)		Art. 36 ust. 1 lit. i) Art. 45, 48, 470, art. 472 ust.11
74	Zbiór pusty w UE		
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3	504	Art. 36 ust. 1 lit. c) Art. 38,48, 470, art. 472 ust. 5
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)		Art. 62
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		Art. 62

78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)		Art. 62
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów		Art. 62
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących	301	Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i		Art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2, 5
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		Art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3, 5
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3, 5
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		Art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4, 5
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		Art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4, 5

Załącznik nr 5

Ujawnienie - Wskaźnik dźwigni – zgodny z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15.02.2016 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 575/2013.

**Wskaźnik dźwigni określony w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych –
formularz do celów ujawniania informacji (tys. zł)**

Dzień odniesienia	31.12.2019 r.
Nazwa podmiotu	BANK SPÓŁDZIELCZY W MOŃKACH
Poziom stosowania	INDYWIDUALNY

Tabela . LRSum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

		Kwota mająca zastosowanie
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	300 179
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości, ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	-----
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-----
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	-----
5	Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	-----
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	4 190
EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-----
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-----
7	Inne korekty	-----
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	304 365

Tabela LRCom: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
--	--	---

Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	300 175
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	300 175

Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
4	Koszt odtworzenia związany z <i>wszystkimi</i> transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	-----
5	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z <i>wszystkimi</i> transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	-----
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	-----
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych, jeżeli odliczono je od aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	-----
7	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	-----
8	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	-----
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	-----
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	-----
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4–10)	-----

Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania), po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	-----
13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	-----
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	-----
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429b ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-----

15	Ekspozycje z tytułu transakcji zawieranych poprzez pośrednika	-----
EU-15a	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	-----
16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12–15a)	-----
Inne ekspozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	10 549
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	10 549
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)		
EU-19a	(Wyłączenie ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowych i pozabilansowych))	-----
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe))	-----
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	31 928
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	304 365
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	10,49
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	Przejściowy
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-----
Tabela LRSpl: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych)		
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	300 175
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	-----
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	300 175
EU-4	Obligacje zabezpieczone	-----
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	19 140

EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których <u>nie</u> traktuje się jak państwa	22 836
EU-7	Instytucje	118 876
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	94 864
EU-9	Ekspozycje detaliczne	11 110
EU-10	Przedsiębiorstwa	20 983
EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	776
EU-12	Ekspozycje związane za szczególnie wysokim ryzykiem	172
EU-13	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	11 420

Tabela LRQua: Pola na tekst o dowolnym formacie do celów ujawniania informacji jakościowych

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Przy obecnie przyjętych założeniach Strategii zarządzania ryzykami, Bank ocenia ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej jako nieistotne i nie opracował odrębnej procedury w tym obszarze. Obecnie zarządzanie ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej odbywa się w ramach „Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Mońkach” - określone zostały zasady zarządzania ryzykiem, tryb raportowania.
2	Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	W 2019 r. wskaźnik dźwigni finansowej utrzymywał się na poziomie powyżej wewnętrznego i regulacyjnego minimum. Największy wpływ na jego kształtowanie miała dynamika depozytów oraz włączenie do kapitału Tier I wyniku z podziału zysku za 2018 r. Kapitał miar ekspozycji całkowitej „w pełni wdrożone” (w tys. zł): Kapitał Tier I—31 928 Miara ekspozycji – 304 365 Wskaźnik dźwigni –10,49%

Bank Spółdzielczy w Mońkach

Grupa BPS

Załącznik nr 6

Bank Spółdzielczy w Mońkach

Dane na dzień 31.12.2019

Raport nr 1. Jakość kredytowa ekspozycji restrukturyzowanych

		a	b	c	d	e	f	g	h
		Wartość bilansowa brutto/kwota nominalna ekspozycji, wobec których zastosowano środki restrukturyzacji				Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw		Zabezpieczenie i gwarancje finansowe otrzymane z powodu inwestycji restrukturyzowanych	
		Obsługiwane ekspozycje restrukturyzowane	Nieobsługiwane ekspozycje restrukturyzowane		w tym ekspozycje, których dotyczy niewykonania zobowiązania	w tym ekspozycje z utratą wartości	obsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych	nieobsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych	
1	Kredyty i zaliczki	389 621	2 429 077			5 839	1 641 427		
2	banki centralne								
3	instytucje rządowe								
4	instytucje kredytowe								
5	inne instytucje finansowe								
6	przedsiębiorstwa niefinansowe		650 702				650 702		
7	gospodarstwa domowe	389 621	1 778 375			5 839	990 725		
8	Dłużne papiery wartościowe								
9	Zobowiązania do udzielenia pożyczki								
10	łącznie	389 621	2 429 077			5 839	1 641 427		

Bank Spółdzielczy w Mońkach

Dane na dzień 31.12.2019

Raport nr 2. Jakość kredytowa ekspozycji obsługiwanych i nieobsługiwanych w podziale według liczby dni przeterminowania

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
	Ekspozycje obsługiwane				Wartość bilansowa brutto / kwota nominalna							
	Nieprzeterminowane lub przeterminowania dni ≤ 30 dni		Przeterminowane >30 dni ≤90 dni		Małe prawdopodobieństwo spłaty ekspozycji nieprzeterminowanych albo przeterminowanych ≤90 dni	Przeterminowane >90 dni ≤180 dni	Przeterminowane >180 dni ≤1 rok	Przeterminowane >1 rok ≤5 lat	Przeterminowane >powyżej 5 lat	Przeterminowane >5lat ≤ 7 lat	Przeterminowane >7lat	w tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań
1	Kredyty i zaliczki	263 574 671	263 574 671	5 319 700	2 964 306	1 492 530	650 702	212 162				
2	Banki centralne											
3	Institucje rządowe	20 883 144	20 883 144									
4	Institucje kredytowe	119 130 738	119 130 738									
5	Inne instytucje finansowe											
6	Przedsiębiorstwa niefinansowe	16 222 776	16 222 776	3 541 324	2 890 622		650 702					
7	w tym MSP	16 222 776	16 222 776	3 541 324	2 890 622		650 702					
8	Gospodarstwa domowe	107 338 013	107 338 013	1 778 376	73 684	1 492 530		212 162				
9	Dłużne papiery wartościowe	24 050 440	24 050 440									
10	Banki centralne	17 518 558	17 518 558									
11	Institucje rządowe	1 601 952	1 601 952									
12	Institucje kredytowe	3 803 365	3 803 365									
13	Inne instytucje finansowe											
14	Przedsiębiorstwa niefinansowe	1 126 565	1 126 565									
15	Ekspozycje pozabilansowe											
16	Banki centralne											
17	Institucje rządowe											
18	Institucje kredytowe											
19	Inne instytucje finansowe											
20	Przedsiębiorstwa niefinansowe											
21	Gospodarstwa domowe											
22	łącznie	287 625 111	287 625 111	5 319 700	2 964 306	1 492 530	650 702	212 162				

Bank Spółdzielczy w Mońkach

Dane na dzień 31.12.2019

Raport nr 3. Ekspozycje obsługiwane i nieobsługiwane oraz związane z nimi rezerwy

		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
		Wartość bilansowa brutto/kwota nominalna						Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw						Skumulowane odpisania częściowe	Otrzymane zabezpieczenie i gwarancje finansowe	
		Ekspozycje obsługiwane			Ekspozycje nieobsługiwane			Ekspozycje obsługiwane - skumulowana utrata wartości i rezerwy			Ekspozycje nieobsługiwane - skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z powodu ryzyka kredytowego i rezerw				Z tytułu ekspozycji obsługiwanych	Z tytułu ekspozycji nieobsługiwanych
		w tym etap 1	w tym etap 2		w tym etap 2	w tym etap 3		w tym etap 1	w tym etap 2		w tym etap 2	w tym etap 3				
1	Kredyty i zaliczki	263 574 671			5 319 700			97 922			1 826 812					
2	Banki centralne															
3	Institucje rządowe	20 883 144														
4	Institucje kredytowe	119 130 738														
5	Inne instytucje finansowe															
6	Przedsiębiorstwa niefinansowe	16 222 776			3 541 324			21 458			836 086					
7	w tym MSP	16 222 776			3 541 324			21 458			836 086					
8	Gospodarstwa domowe	107 338 013			1 778 376			76 464			990 726					
9	Dłużne papiery wartościowe	24 050 440														
10	Banki centralne	17 518 558														
11	Institucje rządowe	1 601 952														
12	Institucje kredytowe	3 803 365														
13	Inne instytucje finansowe															
14	Przedsiębiorstwa niefinansowe	1 126 565														
15	Ekspozycje pozabilansowe	10 537 399			11 978											
16	Banki centralne															
17	Institucje rządowe															
18	Institucje kredytowe															
19	Inne instytucje finansowe															
20	Przedsiębiorstwa niefinansowe															
21	Gospodarstwa domowe															
22	Łącznie	298 162 510			5 331 678			97 922			1 826 812					

Bank Spółdzielczy w Mońkach

Dane na dzień 31.12.2019

Raport nr 4. Zabezpieczenie uzyskane przez przejęcie i postępowanie egzekucyjne

		a	b
		Zabezpieczenia uzyskane przez przejęcie	
		Wartość w momencie początkowego ujęcia	Skumulowane ujemne zmiany
1	Rzeczowe aktywa trwałe	0	0
2	Inne niż rzeczowe aktywa trwałe	0	0
3	<i>Nieruchomości mieszkalne</i>	0	0
4	<i>Nieruchomości komercyjne</i>	0	0
5	<i>Ruchomości (samochody, środki transportu, itp..)</i>	0	0
6	<i>Kapitał własny i instrumenty dłużne</i>	0	0
7	<i>Pozostałe</i>	0	0
8	Łącznie	0	0